

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJOS
2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2021
Vilnius

TURINYS

VADOVO ŽODIS	3
I SKYRIUS. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS	5
PIRMASIS SKIRSNIS. KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ	5
ANTRASIS SKIRSNIS. STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS	7
1 strateginis tikslas: P R I E I N A M U M A S ir D A L Y V A V I M A S.....	7
2 strateginis tikslas: S A L Y G O S.....	23
II SKYRIUS. VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS	27
I PRIORITETAS: Darni, atsakinga ir sveika visuomenė	27
II PRIORITETAS: Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas	28
V PRIORITETAS: Pilietiškumo ugdymas, pilietinių galių ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimas	32

VADOVO ŽODIS

Užtikrinant kultūros ministro valdymo sričių misijos – puoselėti atvirą Lietuvos kultūrą bei kūrybinį potencialą siekiant valstybės ir visuomenės gerovės – įgyvendinimą, 2020 m. teko ne tik priimti sudėtingus ir skubius sprendimus, siekiant išlaikyti kultūros sektoriaus gyvybingumą itin sudėtingomis sąlygomis, bet taip pat spręsti ir kertinius kultūros politikos klausimus žvelgiant į 10 metų perspektyvą bei priimti nemažai svarbių, kultūros bendruomenės ir visuomenės laukiamų sprendimų.

2020 m. dėl COVID-19 pandemijos kultūros sektoriaus veiklos iš esmės sustojo. Individualūs kūrėjai, kultūros įstaigos ir organizacijos iki šiol veikia neapibrėžtumo sąlygomis, negauna planuotų pajamų dėl uždrausto ar apriboto kultūros paslaugų teikimo, individualūs kūrėjai negali viešai atlikti, demonstruoti savo sukurtų kūrinių. Kultūros ministerija kartu su Vyriausybe ir kitomis atsakingomis institucijomis dėjo ir deda visas pastangas, kad COVID-19 pandemijos sukelti padariniai kultūros sričiai ir joje dirbantiems žmonėms turėtų kuo mažesnės įtakos.

Atsižvelgiant į kultūros sektoriaus gyvybingumui kylančius išskirtinius iššūkius karantino metu ir prognozuojamą ilgą atsigavimo laikotarpį po karantino, **pavyko užtikrinti finansinę paramą nuo COVID-19 pandemijos nuostolius patiriančiam kultūros sektoriui – 2020 m. tam skirta per 80 mln. eurų.** Parama buvo skirta kultūros ir meno organizacijoms bei individualiems kūrėjams (stipendijų ir kūrybinių prastovų forma), kino industrijai skatinti, bibliotekų fondams komplektuoti – knygoms ir kitiems dokumentams įsigyti, muzikos instrumentams įsigyti, užtikrinti Kultūros ministerijos žinioje esančių įstaigų veiklai bei įgyvendinti Kultūros ministerijos žinioje esančių įstaigų ir savivaldybių kultūros įstaigų infrastruktūros atnaujinimo projektus. **Tęsiantis neapibrėžtai situacijai, 2021 m. valstybės biudžete pavyko užtikrinti papildomas lėšas Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems projektams, kurių įgyvendinimas nusikėlė į 2021 metus, kūrybinių ir kultūrinių industrijų plėtros skatinimui bei Kultūros ministerijos žinioje esančių įstaigų bazinių poreikių finansavimui dėl numatomo mažesnio nei įprastai pajamų surinkimo apribojus kultūros paslaugų teikimą.**

Paminėtina, kad su COVID-19 pandemijos padariniais padėjo kovoti ir šalies kultūros įstaigos: Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras siuvo apsaugines kaukes, bibliotekos 3D spausdintuvais gamino apsauginius skydelius medikams, o kultūros įstaigos savo paslaugas perkėlė į virtualią erdvę, taip prisitaikydamos prie pandemijos padiktuotų sąlygų bei atsižvelgdamos į visuomenės kultūrinius poreikius.

2020 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“¹ duomenimis, trečdalį Lietuvos gyventojų **kultūrinių veiklų stoka karantino metu paveikė neigiamai, o ši trūkumą gyventojai stengėsi užpildyti fizinių ir skaitmeninių knygų skaitymu, filmų žiūrėjimu internete, laidų kultūros temomis žiūrėjimu ar klausymusi** (vertinant 2020 m. pavasarį trims mėnesiams Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbtą karantiną dėl COVID-19 pandemijos). Karantino laikotarpiu gyventojams teko ieškoti ir naujų laisvalaikio leidimo būdų, kurių metu beveik trečdalis gyventojų išmėgino naujas kultūrines veiklas (dauguma nuotolinių). Tai dar kartą parodo, kokią didelę poreikį gyventojai turi kultūrinei veiklai ir kokia reikšminga kultūra yra kasdieniniame mūsų visų gyvenime, kartu pagrindžia, kad kultūra yra kertinis nematerialus visuomenę vienijantis elementas, atliekantis labai svarbų vaidmenį vienijant visuomenę, ugdant kūrybiškumą ir pilietiškumą.

Nors kultūros reikšmė visuotinai suprantama ir pripažįstama, užtikrinant strateginį kultūros vaidmenį valstybės politikoje tai būtina įtvirtinti teisiniu reglamentavimu. **2020 m. pavyko užtikrinti Lietuvos kultūros politikos strategijoje nustatytų kultūros politikos prioritetų įtraukimą į 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą,** kuriam įgyvendinti šiuo metu baigiama rengti Kultūros ir kūrybingumo plėtros programa. Taip pat toliau nuosekliai siekiame užtikrinti šių prioritetų įtraukimą į rengiamus kitus valstybės ilgalaikio planavimo dokumentus: Lietuvos teritorinį bendrąjį planą, 2021–2027 m. ES finansinio periodo planavimo dokumentus ir kt. Tęsiamos diskusijos ir dėl parengto Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto, siekiant rasti sutarimą dėl tinkamiausių nuostatų įtvirtinant valstybės įsipareigojimą kultūrai ir užtikrinti sistemingą kultūros politikos įgyvendinimą.

Kuriant efektyvesnę kultūros paveldo apsaugos sistemą, 2020 m. patvirtintas Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos įgyvendinimo 2020–2024 m. veiksmų planas. Tai svarbus sutarimas su paveldo bendruomene ir postūmis siekiant efektyvinti materialaus ir nematerialaus kultūros

¹ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m., pakartotinai – 2017 m. ir 2020 m.

paveldo apsaugos valdyseną, užtikrinti jo ištyrimą, atskleidimą, susistemtinimą ir išsaugojimą, kartu stiprinant materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo vertės suvokimą, jo įvairovę, savitą skirtingų kultūrinių tradicijų sąveiką, pasireiškiančią per kultūros raiškos įvairovę. Pažymėtina ir tai, kad 2021 m. valstybės biudžete pavyko užtikrinti papildomus 2 mln. eurų kultūros paveldo saugojimo ir tvarkybos sričiai, sudarant galimybes ne tik tęsti pradėtus tvarkybos darbus, bet ir pradėti būtiną naujų kultūros paveldo objektų tvarkybą.

Pasiekti efektyvų valdymą kultūros sektoriuje ir pagerinti sąlygas kultūros plėtrai galima tik turint tinkamai subalansuotus finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Formuojant 2021 m. valstybės biudžetą pavyko pasiekti, kad ir toliau būtų skiriamos papildomos tikslinės lėšos kultūros ir meno darbuotojų atlyginimų didinimui. Tačiau taip pat pažymėtina, kad nors pastaraisiais metais šiam tikslui buvo skirtos papildomos lėšos, jos yra sąlyginai mažos, o kultūros ir meno darbuotojų vidutinis darbo užmokestis vis dar yra vienas mažiausių tiek Lietuvoje, tiek visoje ES, todėl darbo užmokesčio didinimo klausimas išlieka ypač aktualus ir ateityje.

Ir toliau nuosekliai atnaujinama kultūros įstaigų infrastruktūra, investicijas nukreipiant ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei ir atitinka tikslinių grupių lūkesčius bei poreikius. 2020 m. didinant kultūros paslaugų prieinamumą baigta Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus pastato rekonstrukcija ir naujo priestato statyba, Maironio lietuvių literatūros muziejaus pastato rekonstrukcija, restauruoti ir pritaikyti daugiafunkcėms muziejiniams veiksloms Šiaulių „Aušros“ muziejaus Venclauskių namai, užbaigti Bernardinų vienuolyno ansamblio Vilniuje sutvarkymo (III etapo), Zapyškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios tvarkybos, Palangos kurhauzo rekonstrukcijos darbai bei kiti kultūros įstaigų infrastruktūros atnaujinimo projektai įvairiose Lietuvos savivaldybėse. Tęsiant Nacionalinės koncertų salės idėjos realizavimą, 2020 m. buvo pasirašyta projektavimo sutartis su architektūrinės idėjos konkursą laimėjusiais architektais, pradėti projektavimo darbai, vyksta aktyvios diskusijos dėl geriausio salės įveiklinimo ir valdymo modelio pasirinkimo.

Pandemijos sąlygomis pavyko aktyviai įtraukiant visuomenę tiek fiziniams, tiek ir nuotolinėmis priemonėmis paminėti Lietuvai reikšmingus įvykius ir reiškinius – 2020 m. minėjome Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30-metį, Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos, UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje, Tautodailės bei kt. metus. Taip pat sėkmingai plėtojami Kultūros paso, nemokamo muziejų lankymo ir Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose projektai, kurie reikšmingai prisideda prie aktyvesnio visuomenės dalyvavimo kultūros ir meno veiklose. Tai patvirtina ir 2020 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ rezultatai, rodantys, kad į kultūrinės veiklas per pastaruosius metus patys įsitraukė beveik pusė Lietuvos gyventojų nuo 15 metų. Ši dalis nuo 2014 m. tolygiai didėja. Formuodami kultūros politiką nuosekliai siekiame dalyvavimą kultūroje paversti sąmoningu kūrybiškumo ugdymo bei turiningo laisvalaikio pasirinkimu.

Taip pat džiaugiamės, kad tarp Lietuvos pristatymo užsienyje 2020–2030 m. strategijoje išskirtų pagrindinių valstybės sričių, tapsiančių Lietuvos komunikacijos pagrindu ateinanči dešimtmety, išskiriamas kultūros vaidmuo. Strategijoje konstatuojama, kad Lietuvoje auga kūrybinių industrijų potencialas, daugėja kūrėjų rezidencijų, o Lietuvą pasaulyje garsina ryškios, vis daugiau pripažinimo pelnančios kultūros asmenybės, kartu pažymint, kad jaunųjų menininkų iškilimas, šviežios kūrybinės idėjos, vis didėjanti technologijų įtaka kultūrai atveria naują Lietuvos potencialą pristatant šalį užsienyje.

Toliau atskaitoje pateikiama detalesnė informacija apie 2020 m. pasiektus pagrindinius veiklos rezultatus ir atliktus darbus, įgyvendinant kultūros ministro valdymo sričių 2020–2022 m. strateginį veiklos planą bei XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą. Atkreiptinas dėmesys, kad atsiskaitomuoju laikotarpiu įvyko Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasikeitimas ir ataskaita teikiama iš esmės už buvusios ministerijos vadovybės vadovavimo laikotarpiu atliktus darbus.

I SKYRIUS

STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Svarbiausi išoriniai pokyčiai, turėję įtaką kultūros ministro valdymo sričių strateginio veiklos plano įgyvendinimui:

Ekonominiai ir socialiniai veiksniai:

2020 m. dėl COVID-19 pandemijos Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbus karantiną ir dėl to uždraudus ar apribojus kultūros įstaigų lankymą, kultūros paslaugų teikimą ir / ar kultūros renginių organizavimą, pagrindinės kultūros sektoriaus veiklos iš esmės sustojo. Dauguma kultūros sektoriaus veiklų yra susijusios su viešu paslaugų teikimu ir / ar renginių organizavimu, todėl apribojimų poveikis yra itin didelis. Atsižvelgiant į kultūros sektoriaus gyvybingumui kylančius išskirtinius iššūkius karantino metu ir prognozuojamą ilgą atsigavimo laikotarpį po karantino, kartu siekiant palaikyti ir / ar vystyti šalies ekonomiką, kurios neatsiejama dedamoji yra ir kultūros sektoriuje sukuriama bendroji pridėtinė vertė, į Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą buvo įtrauktos tikslinės ekonomikos skatinimo priemonės kultūros sektoriui, skatinant investicijas ir vidaus vartojimą. Situacija toliau išlieka itin įtempta, ją nuolat stebime, bendradarbiaujame su kultūros srities įstaigomis teikdami siūlymus Vyriausybei tiek dėl pagalbos priemonių, tiek dėl veiklų ribojimo atlaisvinimo.

Nevertinant 2020 m. papildomai skirtų lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti (kultūros sričiai iš viso buvo skirta per 80 mln. eurų, iš jų daugiau nei 58 mln. eurų – Kultūros ministerijai), valstybės biudžeto asignavimai, skiriami Kultūros ministerijai, 2020 m. didėjo 6 mln. eurų, lyginant su 2019 m. (2018 m. – 168 mln., 2019 m. – 208 mln., 2020 m. – 214 mln.). Tačiau verta pažymėti, kad didžiąja dalimi finansavimas didėjo dėl pastaraisiais metais skirtų didesnių ES lėšų apimčių, kurias buvo planuota panaudoti įsibėgėjant kultūros infrastruktūros modernizavimo ir paveldo aktualizavimo projektų įgyvendinimui, tačiau dėl užsitęsusių kompleksinių investicijų planavimo, techninės dokumentacijos rengimo ir viešųjų pirkimų procedūrų bei papildomų tyrimų poreikio kultūros paveldo objektuose atradus vertingųjų savybių, dalies projektų įgyvendinimas nukeltas į kitus metus. Dalies 2020 m. suplanuotų ES lėšų nepavyko panaudoti – tai numatyta padaryti 2021-aisiais ir vėlesniais metais.

Kultūros ministerijos 2020 m. biudžetas didėjo ir dėl skirto tikslinio finansavimo siekiant didinti kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokestį. Kartu su kitomis taikomomis kompleksinėmis finansinėmis priemonėmis šios papildomos lėšos sudarė sąlygas kultūros darbuotojų atlyginimams augti 13 proc. Būtina įvertinti ir tai, kad daugiau nei pusė viešajame sektoriuje dirbančių kultūros ir meno darbuotojų dirba savivaldybių įstaigose, o kultūros paslaugų teikimas yra savarankiškoji vietos savivaldos funkcija. Siekiant užtikrinti nuoseklų kultūros ir meno darbuotojų atlyginimų didėjimą ir savivaldybėse, 2018 m. pabaigoje buvo pasirašytas memorandumas su savivaldybių atstovais dėl bendradarbiavimo siekiant didinti savivaldybių kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimą. Sveikintina, kad prie kultūros ir meno darbuotojų atlyginimo didinimo solidariai sava dalimi prisideda ir šalies savivaldybės.

Nors 2019 m., taip pat ir 2020 m. buvo skirti papildomi valstybės biudžeto asignavimai kultūros ir meno darbuotojų atlyginimams didinti, tačiau skiriamos lėšos yra sąlyginai mažos, o nepakankamas kultūros darbuotojų darbo užmokestis išlieka vienu didžiausių iššūkių. Remiantis oficialiais 2020 m. III ketv. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, viešojo sektoriaus kultūros darbuotojų vidutinis darbo užmokestis (1185,6 euro) sudaro 77 proc. šalies viešojo sektoriaus vidurkio (1546 eurus). Žemas kultūros darbuotojų darbo užmokestis nepritraukia jaunų, kvalifikuotų kultūros darbuotojų į viešąjį kultūros sektorių, o tai sietina su kylančiais iššūkiais užtikrinant kokybiškų kultūros paslaugų prieinamumą ir tolygumą, inicijuojant ir įgyvendinant kokybinius kultūros paslaugų teikimo pokyčius.

Iššūkiu ir toliau išlieka Gedimino kalno sisteminga tvarkyba ir ilgalaikis stabilizavimas – dėl šios situacijos vis dar yra paskelbta valstybės lygio ekstremali situacija. Nepaisant šiuo metu stabilios Gedimino kalno būklės, išlieka rizika dėl meteorologinio poveikio kalno būklei, ypatingai dėl šių metų žiemos sąlygų. Šiuo metu baigiamas rengti kompleksinis viso kalno sutvarkymo projektas, pabaigti visi tam reikalingi

tyrimai, užtikrintas 13 mln. eurų finansavimas. Didžiąją dalį šios sumos sudaro ES lėšos, jos bus skirtos ne tik kalno tvarkybos darbams, bet ir turistinei Gedimino kalno infrastruktūrai gerinti ir vystyti. Planuojama, kad sklandžiai įvykus viešiesiems pirkimams, kompleksiniai pietrytinės kalno dalies sutvarkymo darbai, apimantys šlaito, Aukštutinės pilies liekanų pagrindų ir gynybinės sienos sutvarkymą, ir likusios nesutvarkytos kalno dalies turėtų prasidėti 2021 m. Užbaigus šiuos darbus kalnas bus galutinai sutvarkytas, o esamos rizikos – pašalintos.

Politiniai ir teisiniai veiksniai

Be COVID-19 pandemijos, vienas stipresnių smūgių kultūros sričiai 2020 m. buvo Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimas pripažįstant prieštaraujančiais Lietuvos Respublikos Konstitucijai Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus, 3 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktus bei 5 straipsnį, kurie nustato Kultūros rėmimo fondo sudarymo apimtis. Pripažinus Lietuvos Respublikos Konstitucijai prieštaraujančiomis Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio nuostatas, Kultūros rėmimo fonde susidaręs lėšų likutis metų pabaigoje turėjo būti gražintas į valstybės biudžetą. Džiaugiamės, kad pavyko 2021 m. valstybės biudžete užtikrinti papildomus 2,5 mln. eurų Kultūros rėmimo fondui, užtikrinant 2020 m. pradėtų projektų įgyvendinimą, tačiau Kultūros rėmimo fondo finansavimo modelio atnaujinimo klausimas šiuo metu yra vienas aktualiausių tiek teisiniu, tiek politiniu aspektu.

Kultūros strateginio vaidmens valstybės politikoje įtvirtinimas teisėkūros priemonėmis vis dar išlieka vienu didžiausių politinių įsipareigojimų. Nuosekliai laikomės nuomonės, kad strateginiai kultūros srities dokumentai turėtų būti rengiami ir aktualūs klausimai sprendžiami vykdant atvirą ir išsamią diskusiją su kultūros bendruomene. Svarbiausiais kultūros politikos klausimais vykdėme plačias viešąsias konsultacijas – aktyviai diskutavome su kultūros bendruomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis rengdami Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos įgyvendinimo 2020–2024 m. veiksmų planą, Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos projektą bei tobulindami Lietuvos kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą. Pastarojo dokumento svarstymai 2020 m. rudenį persikėlė į Seimą, tačiau įstatymo projektas buvo gražintas tobulinti.

2020 m. aktyviai dalyvavome ir atstovavome kultūros sektoriui rengdami svarbius naujo laikotarpio valstybės ilgalaikio planavimo dokumentus – Nacionalinį pažangos planą, Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, 2021–2027 m. ES finansinio periodo planavimo dokumentus. Nuosekliai laikomės pozicijos, kad bendrosios kultūros politikos nuostatos, principai ir prioritetai turi būti harmoningai atspindėti visuose šiuose dokumentuose.

Paminėtina ir tai, kad 2020 m. pabaigoje darbą pradėjo XVIII Lietuvos Respublikos Vyriausybė, planuodama naujus politinius, tarp jų – ir kultūros, prioritetus.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas:

PRIEINAMUMAS ir DALYVAVIMAS.

Didinti kultūros prieinamumą ir visuomenės dalyvavimą kultūroje, skatinant kultūros raiškos įvairovę bei plėtojant aukštos kokybės kultūros paslaugas

Aktyvus dalyvavimas kultūroje skatina kūrybingumą, kuris tiek Lietuvoje, tiek ES šalyse vis plačiau pripažįstamas svariausiu modernios visuomenės ir šalies pažangos veiksmu.

Pirmuoju strateginiu tikslu siekiama užtikrinti nacionalinės kultūros gyvybingumą, saugumą, kokybiškos informacijos prieinamumą visuomenei, sudaryti sąlygas žmogui stiprinti gebėjimus suvokti vykstančius procesus, prisitaikyti prie šiuolaikinio gyvenimo pokyčių, lavinti kritinį mąstymą. Tokia politika siekiama telkti visuomenę, suteikti jai bendrų vertybių, padėti atpažinti bendrus tapatumo bruožus, skatinti kūrybą ir jos sklaidą Lietuvoje ir užsienyje.

Pirmajam strateginiam tikslui įgyvendinti parengtos ir vykdytos 3 programos (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančių programų ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Progra- mos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6
01-07	Meno kūrybos plėtra, kūrybinio potencialo stiprinimas, kultūros žinomumo didinimas	45477	57531	53456	93
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-
01-08	Informacijos išteklių visuomenei plėtra, istorinės atminties, tradicijų, kultūros paveldo apsauga ir aktualizavimas	75690	87884	69225	79
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		30369	28395	22943	81
01-09	Kultūros rėmimo fondas	20695	22969	16887	74
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		-	-	-	-

01-07 programos asignavimų planas didėjo 26 proc., iš jų 23 proc. padidėjimą sudarė per metus papildomai gautos valstybės vardu skolintos lėšos, skirtos COVID-19 padariniams šalinti. Likusi padidėjimo dalis – iškeltas 2019 m. pavaldžių įstaigų nepanaudotų pajamų įmokų likutis.

01-08 programos asignavimų planas didėjo 6 proc. dėl COVID-19 padariniams šalinti per metus papildomai skirtų valstybės vardu skolinčių lėšų. Didžiąją asignavimų plano didėjimo dalį sudarė iškeltas 2019 m. pavaldžių įstaigų nepanaudotų pajamų įmokų likutis. Tačiau taip pat per metus programos apimtyje buvo mažintos Europos Sąjungos paramos lėšos.

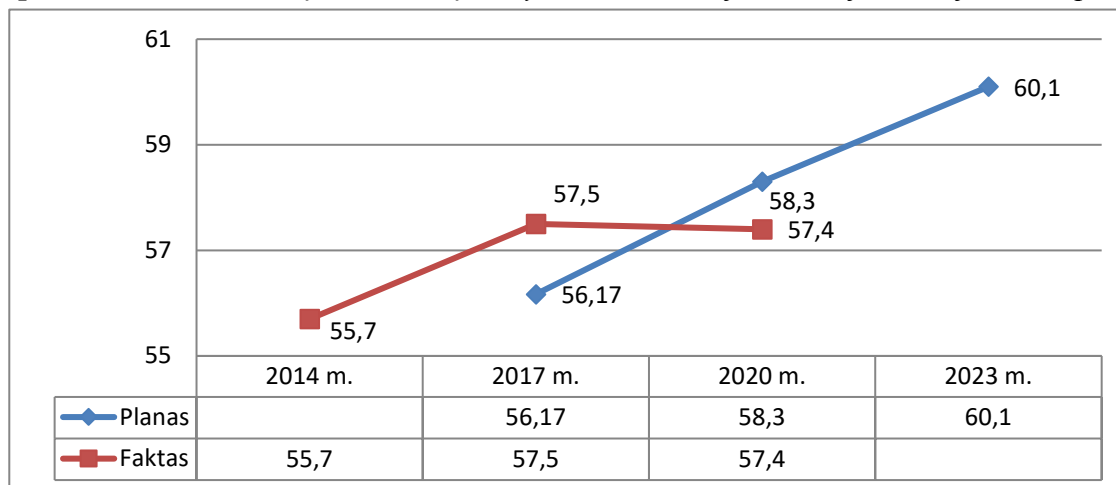
Šios programos asignavimų panaudojimo nuokrypiai susidarė dėl nepanaudotų pavaldžių biudžetinių įstaigų pajamų įmokų likučių, kurie persikelia į 2021 metus (tai sąlygoja asignavimų plano patikslinimą ir įvykdymą), ir mažiau nei planuota panaudotų 2014–2020 metų ES fondų investicijų lėšų: kompleksinių investicijų vėlavimas (ilgos procedūros, siekiant gauti finansavimą pastatų energinio efektyvumo priemonėms įgyvendinti), užsitęsios techninės dokumentacijos rengimo ir viešųjų pirkimų procedūros, papildomų tyrimų poreikis kultūros paveldo objektuose dėl atrastų vertingųjų savybių – tai nuo Kultūros ministerijos nepriklausančios aplinkybės.

01-09 programos asignavimų planas per metus didėjo, lyginant su nurodytais patvirtintame plane, nes buvo iškeltos 2019 m. viršplaninės pajamų iš mokesčių lėšos pagal Kultūros rėmimo fondo įstatyme numatytą galimybę nepanaudotus praėjusių metų asignavimus įkelti einamaisiais metais. Asignavimų nepanaudojimas susijęs su projektų įgyvendinimu metų sandūroje.

Pirmojo strateginio tikslo pažangai matuoti nustatyti šie efekto vertinimo kriterijai:**E-01-01: Visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje, dalis (proc.)****E-01-02: Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis (proc.)****E-01-03: Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu (proc.)****E-01-04: Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe (proc.)**

2020 m. atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ (toliau – Tyrimas)² rezultatai parodė, kad **dalyvavimas ir ketinimas dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje 2020 m. lyginant su 2017 m. reikšmingai nesikeitė.**

1 pav. Visuomenės narių, kurie linkę³ dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje, dalis, proc.

Duomenų šaltinis – 2020 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“

Tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai linkę dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje jaunesnio amžiaus gyventojai, moterys bei turintys aukštąjį išsilavinimą asmenys, taip pat svarbi linkusių dalyvauti charakteristika – vaikystėje jie buvo skatinami dalyvauti meninėse veiklose, vedami į kultūros renginius. Prie visuomenės dalyvavimo kultūrinėje meninėje veikloje aktyvumo prisideda jau nusistovėjusios ir įsitvirtinusios vykdomos iniciatyvos – nemokamas muziejų lankymas, kultūros pasas, tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimas regionuose. Jos sudaro sąlygas jaunosios kartos ugdymui kultūra ir menu bei leidžia tikėtis ir ateityje išlaikyti bei didinti aktyvų visuomenės dalyvavimą.

Lietuvos gyventojai daugiausiai linkę dalyvauti vaizduojamojo meno ir amatų veiklose (34,7 proc.), paveldo veiklose (29,9 proc.) bei scenos meno veiklose (28,3 proc.). Lyginant su 2017 m. labiausiai didėjo gyventojų, linkusių dalyvauti paveldo veiklose, dalis (+8,3 proc.) ir gyventojų, linkusių dalyvauti filmų ir videomeno kultūrinėse veiklose, dalis (+4,8 proc.).

Taip pat Tyrimo rezultatai atskleidė, kad **nors vieną kultūros produktą gyvai ar virtualiai vartoja visi Lietuvos gyventojai** (99,4 proc.). Gyvas vartojimas (t. y. renginių, parodų, muziejų, kultūros paveldo lankymas, knygų skaitymas ir lankymasis bibliotekose bei kine) siekia beveik 88 proc. 2020 m. gyvai bent keturias kultūros sritis vartojo 52 proc. gyventojų, t. y. 6 proc. daugiau nei 2017 m.

Vertinant kultūros vartojimą bendrai (ir gyvą, ir virtualų), pastebima, kad jis labiausiai augo muziejų ir kultūros paveldo srityje – 2020 m. lankėsi gyvai ar apžiūrėjo virtualias parodas ar ekspozicijas 7,2 proc. daugiau gyventojų nei 2017 m. Toliau augo žiūrėjusių filmus ir videomeno kūrinius (+4,1 proc.) bei pasinaudojusių bibliotekų paslaugomis (+3,9 proc.) gyventojų dalis.

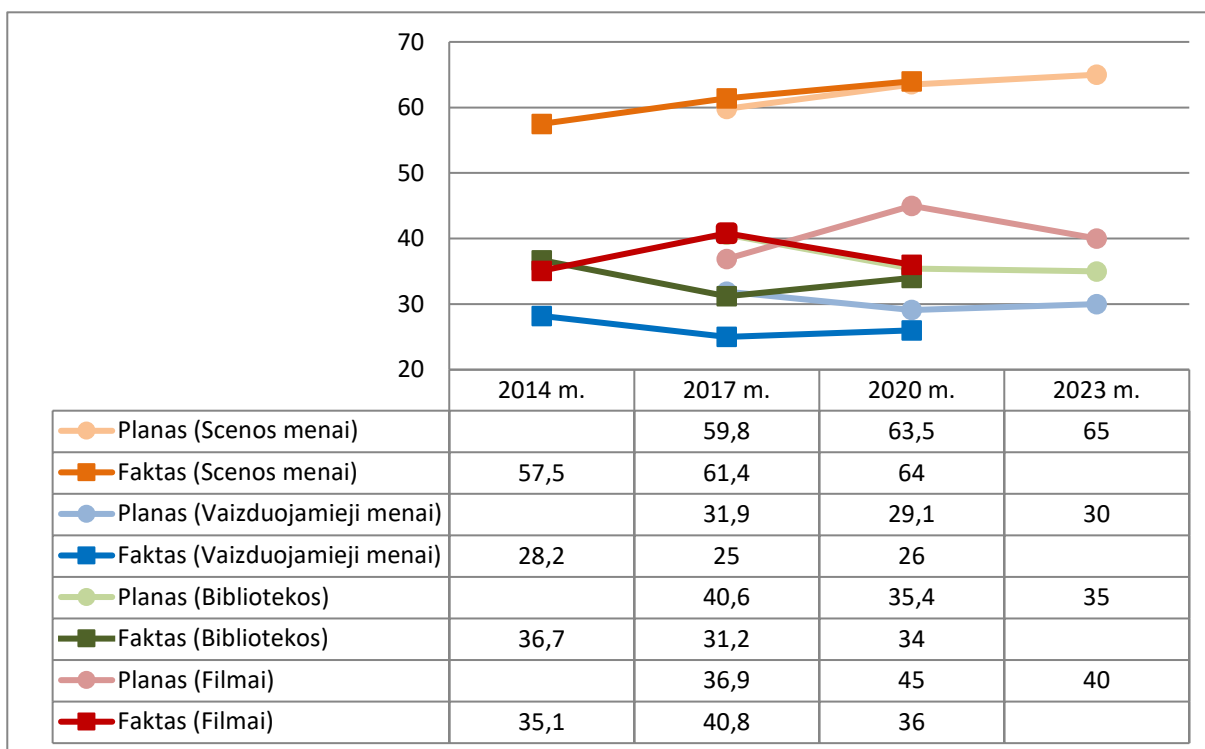
Pažymėtina, kad ir toliau stebimas nuoseklus virtualaus kultūros vartojimo augimas, labiausiai didėjo virtualias vizualaus meno parodas bei muziejų ekspozicijas peržiūrėjusių gyventojų dalis (9,8 proc. daugiau nei 2017 m.), šiek tiek daugėjo žiūrėjusių tiesiogines renginių transliacijas ne namuose (+5,4 proc.), apsilankusių bibliotekoje internete (+5,3 proc.) bei apsilankusių archyvuose internete (+4,9 proc.).

Vertinant gyvą kultūros paslaugų vartojimą, labiausiai didėjo lankusių kultūros paminklus, istorines ar meno vietas, įžymius pastatus, archeologines vietas (+7,4 proc.) bei apsilankusių muziejuje (+5,1 proc.).

² Tyrimas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m., pakartotinai – 2017 m. ir 2020 m. Remiantis 2020 m. atlikto tyrimo duomenimis, 2023 m. reikšmės planuojamos vertinant optimistinį scenarijų.

³ „Linkę“ – jau dalyvauja arba yra linkę dalyvauti.

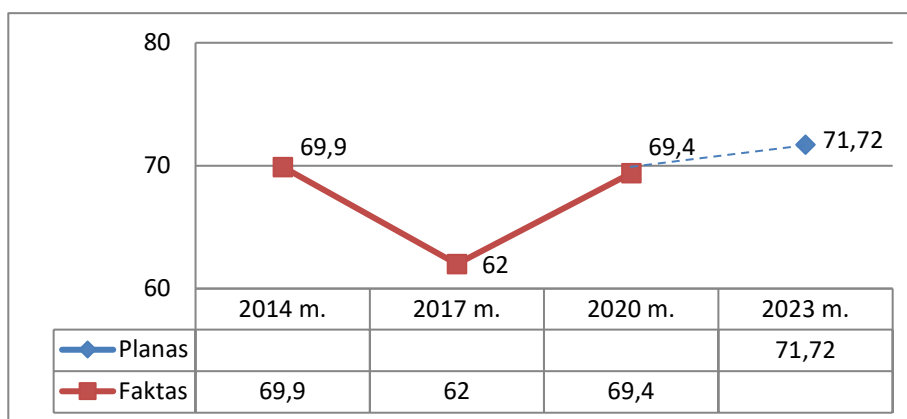

2 pav. Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis, proc.⁴

Duomenų šaltinis – 2020 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“

Tyrimo duomenimis, 7 iš 10 gyventojų palankiai vertina kultūros prieinamumą ir kultūros kokybę. 2020 m. daugelio sričių, ypač scenos menų, kultūros paveldo, muziejų ir galerijų prieinamumo vertinimo rodikliai ženkliai pagerėjo, o kokybės vertinimo rodiklis išlieka aukštas ir daugelyje sričių panašus kaip 2017 m. Taigi Lietuvos kultūros situacija vertintina gana gerai. Vis dėlto svarbu atkreipti dėmesį, kad gerokai didesnė dalis gyventojų 2020 m. vertino, jog įvairių kultūros sričių prieinamumas ar kokybė nepakito – tai gali būti tam tikras kultūrinio gyvenimo Lietuvoje nusistovėjimo požymis.

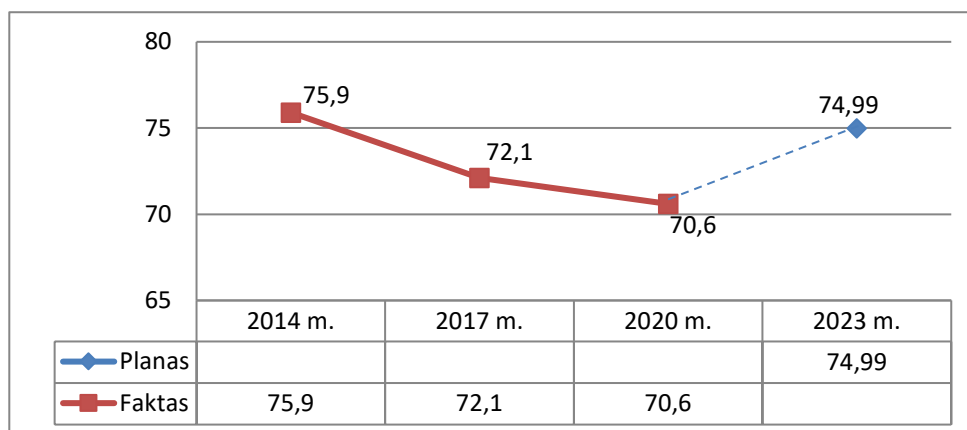
3 pav. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu, proc.

Duomenų šaltinis – 2020 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“

Tyrimo duomenimis, kultūros prieinamumas gyventojams 2020 m. siekė 69,4 proc.⁵ 2020 m. stebimas daugelio kultūros sričių prieinamumo rodiklio augimas lyginant su 2017 m., ypač ryškus scenos menų, kultūros paveldo, muziejų ir galerijų prieinamumo vertinimo pagerėjimas.

Remiantis gyventojų nuomone, lyginant su 2017 m., kiek sumažėjo viešųjų bibliotekų prieinamumas, tačiau nuo trijų tyrimų vidurkio šis rodiklis reikšmingai nesiskiria. Kino filmų prieinamumas 2017 m. ir 2020 m. vertinamas panašiai, tačiau vis dar prasčiau nei 2014 m. Regionų lygmeniu, mažiausias kultūros paslaugų prieinamumo rodiklis Klaipėdos ir Telsių regionuose, didžiausias Alytaus apskrityje.

4 pav. Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe, proc.

Duomenų šaltinis – 2020 m. atliktas tyrimas „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“

Remiantis Tyrimo duomenimis, **kultūros kokybės vertinimas 2020 m. siekė 70,6 proc.**⁶ Kultūros paslaugų kokybės vertinimas šiek tiek mažėjo, nors ir išlieka aukštas, tai gali liudyti apie kultūrinio gyvenimo Lietuvoje nusistovėjimą ir esant aukštam kultūros paslaugų prieinamumui išugdytą vartotojų reiklumą gaunamoms paslaugoms.

Bendrai santykis tarp vertinančių, kad kokybė pagerėjo arba nepakito, ir vertinančių, kad ji pablogėjo, siekia 70 proc. Geriausiai vis dar vertinamos knygų ir periodinių leidinių bei videomeno sritys (pasitenkinimas jų kokybe siekia atitinkamai 78,5 ir 75,8 proc.), nors lyginant su ankstesniais metais jie vertinami šiek tiek prasčiau. 2020 m. stipriau užtelėjo kultūros paminklų ir archeologinių vietų kokybės vertinimas (vertinama 5,8 proc. geriau nei 2017 m.), taip pat šiek tiek pagerėjo scenos menų (+2,2 proc.) ir muziejų bei galerijų ekspozicijų (+1,5 proc.) kokybės vertinimas. Regionų lygmeniu mažiausias kultūros paslaugų kokybės rodiklis Klaipėdos, Telšių ir Utenos regionuose, didžiausias Alytaus apskrityje.

Pažymėtina, kad 2020 m. kultūros prieinamumo ir kokybės rodiklių skaičiavime buvo įvestas pakeitimas – nuspręsta į skaičiavimą įtraukti visus gyventojus, o ne tik vartojusius kultūros paslaugas. Taip siekiama geriau atspindėti visos visuomenės nuomonę. Tyrimo rezultatai rodo, kad ir nevartoję konkrečių kultūros sričių paslaugų per praėjusius metus, turi nuomonę apie jų prieinamumą ir kokybę. Pirma, jie gali būti ją vartoję anksčiau, antra, tikėtina, kad dalis gyventojų būtent dėl prieinamumo ar kokybės stokos kurių nors sričių nevartoja, tačiau dėl to jų nuomonė šiuo požiūriu nėra mažiau reikšminga. Galiausiai, gyventojai nuomonę susidaro iš žiniasklaidos teikiamos informacijos ir kitų žmonių atsiliepimų.

Toliau sieksime gerinti kultūros paslaugų prieinamumą ir kokybę tikslingai įgyvendindami tokias iniciatyvas kaip Profesionalaus scenos meno mobilumo programa, nemokamo muziejų lankymo, tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimo regionuose tęstinumas ir plėtra, kultūrinės edukacijos veiklų stiprinimas ir plėtra (Kultūros paso veiklų tęstinumo užtikrinimas ir plėtra, kultūros edukatorių tinklo ir kūrybinių partnerysčių sukūrimas), Lietuvai reikšmingų įvykių ir reiškinių minėjimų ir istorinės kultūrinės atminties įprasminimo renginių užtikrinimas, siekiant aukštos kokybės ir naujų įgyvendinimo formų, prisitaikant prie šiuolaikinės visuomenės poreikių, taip pat trūkstamos kultūros infrastruktūros sukūrimas (nacionalinė filmoteka, nacionalinė koncertų salė „Tautos namai“, daugiafunkcinis kultūros pažinimo centras Sapiegų rūmuose ir kt. projektai), esamos atnaujinimas ir kt. Tikimės, kad nuosekliai plėtojant šias ir kuriant kitas į kultūros prieinamumą ir kokybę, ypatingai regionuose, o taip pat į skaitmeninių kultūros paslaugų plėtrą nukreiptas iniciatyvas, taip pat mažindami kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės atotrūkį tarp centro ir periferijos visoje Lietuvos teritorijoje, gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu ir kokybe ateityje didės.

⁴ Vertinimo kriterijaus „Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis“ 2023 m. prognozės nustatytos ekspertinio vertinimo būdu.

⁵ Skaičiuojant pagal ankstesnių metų Tyrimo metodiką, taikytą nustatant planinę 2020 m. vertinimo kriterijaus „Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu“ reikšmę, faktinė reikšmė siektų 77,9 proc. ir viršytų planinę reikšmę (71,7 proc.). Planinė 2020 m. vertinimo kriterijaus reikšmė pakeitus metodiką nebuvo perskaičiuota.

⁶ Skaičiuojant pagal ankstesnių metų Tyrimo metodiką, taikytą nustatant planinę 2020 m. vertinimo kriterijaus „Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe“ reikšmę, faktinė reikšmė siektų 90,2 proc. (planinė reikšmė 92,8 proc.). Planinė 2020 m. vertinimo kriterijaus reikšmė pakeitus metodiką nebuvo perskaičiuota.

2020 M. SVARBIAUSI PASIEKTI VEIKLOS REZULTATAI IR ATLIKTI DARBAI

Scenos meno plėtra

Lietuvos teatruose ir koncertinėse įstaigose 2020 m. apsilankė 492,8 tūkst. žiūrovų ir klausytojų. Lyginant su 2019 m., lankytojų ir žiūrovų skaičius ženkliai (daugiau nei dvigubai, 2019 m. fiksuotas 1,2 mln. žiūrovų ir klausytojų skaičius) sumažėjo. Pažymėtina, kad 2020 m. buvo sudėtingi kultūros įstaigoms dėl šalyje paskelbtos ekstremaliosios padėties ir karantino. Siekiant suvaldyti COVID-19 viruso plitimą, profesionaliojo scenos meno įstaigos negalėjo pilna apimtimi vykdyti metinių kūrybinės veiklos planų, buvo uždrausta arba apribota jų veikla.

2020 m. trečius metus buvo įgyvendinama Profesionaliojo scenos meno veiklos nacionalinė programa (toliau – Nacionalinė programa), 3 mln. eurų tikslingai skiriant 20 nacionalinių ir Kultūros ministerijai pavaldžių valstybinių teatrų bei koncertinių įstaigų veiklai. Finansuoti svarbūs scenos meno pastatymai, kurių dalis rengta bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos ir užsienio scenos meno organizacijomis, koncertai, jų ciklai, jaunųjų menininkų programos (rezidencijos, tarptautinės dirbtuvės, festivaliai), teatrų ir koncertinių įstaigų gastrolės Lietuvos regionuose ir užsienyje, taip pat projektai, pristatantys užsienio scenos meno kolektyvų programas. Nacionalinės programos lėšų scenos meno kūrybai ir jaunųjų menininkų rezidencijoms buvo skirta 74,2 proc. (2019 m. – 69 proc.), kūrybos sklaidai – 25,8 proc. (2019 m. – 31 proc.). 2020 metais lėšų poreikis buvo 6960,6 tūkst. eurų (2019 m. – 6479,5 tūkst. eurų).

Paskelbus valstybės lygio ekstremalią padėtį ir karantiną pakeisti šios programos nuostatai sudarant galimybę projektų vykdytojams lengviau keisti programos rėmuose finansuotus projektus ir adaptuoti juos prie pasikeitusios situacijos. Profesionaliojo scenos meno įstaigų prašymu 2020 m. buvo pakeista 38 projektai (jų atsisakant, keičiant naujais, tikslinant sąmatas arba parengtų projektų premjeras perkelti į kitus metus), įgyvendinti 86 projektai.

Pagrindiniai Nacionalinės programos įgyvendinimo 2020 m. rezultatai:

- Koncertinės įstaigos parengė 28 naujas programas, iš kurių 5 premjeros perkeltos į 2021 m.
- Teatrai sukūrė 52 naujus spektaklius, iš kurių: 10 – operos ir muzikinių teatrų, 36 – dramos ir 6 – lėlių spektakliai. 16 parengtų premjerų perkelta į 2021 m.
- Iš viso per 2020 m. buvo sukurta 21 nacionalinės muzikos, šokio ir dramaturgijos scenos meno kūrinys.
- Nacionalinės programos lėšos padėjo platesnei spektaklių ir koncertinių programų sklaidai Lietuvos regionuose: nesant galimybės gastroliuoti, sukurtos priemonės interneto priegose, leidusios transliuoti spektaklius ir koncertus. Koncertuota ir vaidinta 38-iose Lietuvos vietovėse (2019 m. – 70-tyje; 2018 m. – 65-iose), kur buvo parodyta 110 scenos meno kūrinių 33,8 tūkst. žiūrovų. Nuotoliniu būdu dirbo 11 teatrų ir koncertinių įstaigų, kurių scenos meno kūriniai pasiekė 487 tūkst. žiūrovų Lietuvoje ir užsienyje.
- Įgyvendinta 10 jaunųjų menininkų rezidencijų projektų, kurie sudarė galimybes jauniems kūrėjams tobulinti savo profesinę kvalifikaciją vadovaujant Lietuvos ir užsienio pedagogams, suteikė kūrybos matomumą viešoje erdvėje, padėjo vystyti jaunųjų kūrėjų karjerą.

14-ai profesionalaus scenos meno įstaigų, kurios nėra nacionalinis, valstybinis ar savivaldybės teatras ar koncertinė įstaiga, veiklos daliniam finansavimui iš valstybės biudžeto lėšų 2020 m. buvo skirta 200 tūkst. eurų, kuriuos įstaigos panaudojo administravimo išlaidoms finansuoti.

Viešosioms įstaigoms ir savivaldybių biudžetinėms įstaigoms taip pat kompensuotos salių, kuriose viešai atliekami profesionaliojo scenos meno renginiai, nuomos išlaidos už 2019 m. II pusmetį ir 2020 m. I pusmetį. Iš viso gautos ir Profesionaliojo scenos meno įstaigų taryboje įvertintos 132 paraiškos. Nevalstybiniam teatram ir koncertinėms įstaigoms skirta apie 120,1 tūkst. eurų. Šios lėšos užtikrino scenos meno įvairovę Lietuvoje ir scenos meno prieinamumą įvairioms visuomenės grupėms. Taip pat 2020 m. buvo įsigyti 146 muzikos instrumentai ir jų priedai, aksesuarai, kurių bendra vertė beveik 2,3 mln. eurų.

Kino meno plėtra

2020 m. buvo sukurti 29 nacionaliniai ir bendros gamybos filmai, kurių dalis įveikė atrankas ir buvo pristatyti svarbiuose tarptautiniuose festivaliuose, renginiuose bei dalyvavo konkursinėse programose,

tarp kurių: 77-asis Venecijos tarptautinis kino festivalis (Vytauto Katkaus „Miegamasis rajonas“, Marato Sargasyano „Tvano nebus“), 70-asis Tarptautinis Berlyno kino festivalis – Berlynalė (Lauryno Bareišos „Atkūrimas“), Kanų kino festivalis (Šarūno Barto „Sutemose“) ir kt. Kaip ir kiekvienais metais, Lietuvos atstovai kartu su Latvijos ir Estijos atstovais dalyvavo Italijoje, Trieste mieste vykstančiame kino industrijos renginyje „When East meets West“, kuriame įteikiamas bendras Italijos ir Baltijos šalių įsteigtas prizas geriausiam bendros gamybos tarp Italijos ir Baltijos šalių parengiamųjų kino darbų projektui.

Siekiant sumažinti COVID-19 pandemijos sukeltas pasekmes, Lietuvos kino centras (toliau – LKC) paskirstė vienkartinę dotaciją nuostolius patyrusiems kino teatrams ir filmų platintojams. Šios valstybės pagalbos priemonės biudžetas – 2,8 mln. eurų. Iš viso LKC 2020 m. kino industrijos vystymo įvairioms priemonėms paskirstė 6,2 mln. eurų, kurie buvo skirti kaip papildoma valstybės parama nuo COVID-19 pandemijos nukentėjusiam kino sektoriui.

2020 m. LKC administruojant iki šiol didžiausią istorijoje biudžetą – apie 12,7 mln. eurų (apie 6,5 mln. eurų numatytą valstybės biudžeto asignavimų kaip „bazinis“ LKC biudžetas ir papildomai skirta 6,2 mln. eurų parama kino sektoriui karantino pasekmėms sumažinti), buvo skirta parama naujam kino turiniui, iš viso buvo paremti 59 projektai, skirtos 85 stipendijos kino meno ir kultūros kūrėjams, skirta parama 21 kino kultūros projektui, parama 28 gamyboje esantiems projektams. Taip pat finansuoti 4 projektai, skirti asmenims, turintiems klausos negalia, surengti 4 mokymai kino profesionalams, kuriuose dalyvavo 80 specialistų.

2020 metais filmų gamintojai, pasinaudoję mokesstinės lengvatos schema, administruojama LKC, iš Lietuvos įmonių surinko net 11,3 mln. eurų investicijų filmų gamybai. Tai yra iki šiol didžiausia gauta suma per visą lengvatos veikimo laikotarpį. Užsienio filmų gamintojai šalyje išleido beveik 27 mln. eurų ir šiuo rezultatu taip pat gerokai pranoko 2019 m. tos pačios kategorijos išlaidas, siekusias 15 mln. eurų. Lietuva kasmet vis labiau įsitvirtina kaip tarptautinei kino industrijai itin patraukli šalis, kurioje galima ir sklandžiai pasinaudoti lengvata, ir rasti profesionalius partnerius įgyvendinant kino gamybos projektus. 2020 m. Lietuvą ypatingai pamėgo Skandinavijos šalys, iš 12 finansuotų užsienio projektų – net 8 yra skandinavų. Daugiausiai investicijų Lietuvoje 2020 m. surinko švedų kriminaliniai serialai: „Neprarask budrumo“ (rež. Lisa Farzaneh, Jesper Westerling Nielsen, gamyba Lietuvoje rūpinosi įmonė „Paprika filmai“) – 1,4 mln. ir „Tiesa vis tiek išaiškės“ (rež. Kristian Petri, Camilla Strøm Henriksen, gamybos paslaugos – UAB „Ahil“) – 1,1 mln. eurų.

Pastebimas pelno mokesčio lengvatos populiarėjimas ir tarp nacionalinių filmų gamintojų. Per visą lengvatos veikimo laikotarpį nacionaliniai filmai surinko 5,9 mln. eurų investicijų, iš jų kone pusę sumos – net 2,5 mln. eurų vien per 2020 m. Daugiausiai 2020 m. investicijų surinkusiu nacionaliniu projektu tapo Emilio Vėlyvio kuriamas filmas „Piktųjų karta“, gavęs 268 tūkst. eurų.

Išaugo ir kino edukacijos ugdymo bazės vartotojų skaičius: 2019 m. gruodžio 31 d. buvo 721 vartotojas, o 2021 m. sausio 7 d. duomenimis – 1702. Per metus prie kino edukacijos ugdymo bazės prisijungė 981 naujas vartotojas. Buvo įgyvendintos nuotolinės kino pamokos, sukurtas naujas šio projekto internetinis puslapis www.keub.lt.

Lietuvos kino kūryba buvo įvertinta ir tarptautiniu mastu – Giedrės Žičkytės dokumentinis filmas „Šuolis“ tarptautiniame A klasės tipo Varšuvos festivalyje pelnė geriausio dokumentinio filmo apdovanojimą, Jurgio Matulevičiaus debiutinis vaidybinis filmas „Izaokas“ buvo nominuotas Europos kino apdovanojimų „Europos atradimas“ kategorijoje, Karolio Kaupinio debiutinis vaidybinis filmas „Nova Lituania“ tapo Lietuvos atstovu „Oskarų“ tarptautinio filmo kategorijoje, Lauryno Bareišos trumpametražio filmo „Atkūrimas“ premjera įvyko Berlyno kino festivalyje, šis filmas taip pat pretenduoja patekti į trumpametražių filmų nominuotųjų sąrašą „Oskarų“ apdovanojimuose.

Nacionalinės filmotekos projekto įgyvendinimas

Kultūros ministerija kartu su LKC bei UAB „Lietuvos kinas“ inicijavo veiksmus dėl filmotekos infrastruktūros sukūrimo. Siekiama, kad regioninė filmoteka spręstų kultūros paslaugų prieinamumo problemą Vakarų Lietuvoje, modernizuojant esamus kultūros objektus. Buvo nuspręsta, kad UAB „Lietuvos kinas“ priklausantis kino teatras „Naglis“ Palangoje bus pertvarkytas į Regioninę filmoteką ir bus perduotas LKC. Per 2020 m. parengtas kino teatro Palangoje pastato rekonstravimo investicinis projektas, įvykdyti viešieji pirkimai, įskaitant rinkos tyrimą, šio kino teatro pritaikymo Regioninės filmotekos reikmėms projektinių pasiūlymų (architektūrinės idėjos) architektūrinio konkurso

paslaugoms įsigyti. Taip pat buvo parengtos ir suderintos kino teatro „Naglis“ architektūrinio konkurso sąlygos bei paskelbtas architektūrinis konkursas. Šio konkurso nugalėtojus tikimasi paskelbti 2021 m. I ketvirtį.

2020 m. buvo tęsiami UAB „Lietuvos kinas“ audiovizualinės kolekcijos tvarkymo darbai: inventorizuotos ir ekspertų įvertintos ilgo metro 16 mm filmų juostos, inventorizuoti 35 mm kino rinkiniai (sudaryti filmų aprašai, kino rinkiniai įvertinti ekspertų).

2020 m. lapkričio 17 d. Kultūros ministerijos projektų portfelio komisija pritarė parengtam išsamiam „Regioninės filmotekos steigimo“ planui, kuriame nustatyti Regioninės filmotekos, Nacionalinės filmotekos steigimo ir UAB „Lietuvos kinas“ likvidavimo darbai ir jų įvykdymo grafikas.

Šiuolaikinio meno sklaida

Šiuolaikinio meno centras, nepaisant pandemijos sąlygotų apribojimų, įgyvendino ambicingą tarptautinę programą: dalyvauta ir įgyvendinta 34 tarptautiniai šiuolaikinio meno sklaidos projektai. Naujai sudaryta edukacinių ir bendruomenių įtraukimo veiklų komanda parengė ir įgyvendino eilę naujų fizinių ir virtualių / nuotolinių veiklų ir paslaugų, tarp kurių – vasaros stovykla, virtualios pamokos ir kt., pradėtos teikti paslaugos Kultūros paso programoje. Taip pat buvo laimėtas konkursas pristatyti Lietuvą 2022 m. šiuolaikinio meno bienalėje Venecijoje. Įgyvendinant parengiamuosius Baltijos trienalės organizavimo darbus 2020 m. vasarą surengtas įžanginis Baltijos trienalės renginys Skulptūrų kieme.

Skaitymo skatinimas ir literatūros plėtra

Skaitymo skatinimo programos priemonė – „Metų knygos rinkimai“ – vyko jau penkioliktą kartą. Nuoseklus akcijos tęstinumas prisideda prie „Metų knygos rinkimų“ auditorijos didėjimo (išitraukimas balsuojant už knygas (iki 2020 m. vasario): 25882). Ekstremali situacija ir karantinas koregavo suplanuotas skaitymo skatinimo veiklas: „Tėčiai skaito vaikams“, moksleiviams skirti literatūriniai protų mūšiai vyko nuotoliniu būdu. 2020 m. skaitymo skatinimo programą papildė nauja priemonė – rudenį Vilniaus apskrityje (išskyrus Vilniaus miestą) pradėtas įgyvendinti pilotinis projektas „Knygų startas“, skirtas 0–3 m. vaikų skaitymo įgūdžių formavimui. Šeimos gydytojai tėvams, auginantiems 2020 m. gimusius kūdikius, įteikė ankstyvojo skaitymo skatinimo lauknešėlius. 2020 m. jų išdalinta apie 3000 vnt., 2021 m. programa bus išplėsta.

Skatinant lietuvių literatūros sklaidą Lietuvos kultūros institutas 2020 m. iš dalies finansavo 46 lietuvių literatūros į užsienio kalbas vertimus. Toks didelis vertimų kiekis yra sąlygotas Lietuvos instituto galimybės nukreipti šiai veiklai papildomas lėšas dėl ekstremalios situacijos ir karantino atšaukus ar atidėjus kitus tarptautinius projektus.

Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga

2020 m. Kultūros ministerijos sudarytoje tarpinstitucinėje darbo grupėje vykdytos konsultacijos su socialiniais partneriais, siekiant perkelti dviejų ES direktyvų – Autorių teisių bei gretutinių teisių skaitmeninėje rinkoje direktyvos (Nr. 790/2019) ir Direktyvos, kuria nustatomos naudojimosi autorių teisėmis ir gretutinėmis teisėmis, taikytinomis tam tikroms transliuojančiųjų organizacijų internetu transliuojamoms programoms bei retransliuojamoms televizijos ir radijo programoms, taisyklės (Nr. 789/2019) – nuostatas į nacionalinę teisę. Siekiant tinkamai perkelti šių direktyvų nuostatas, taip pat suderinti kolektyvinio administravimo organizacijų ir kitų socialinių partnerių pozicijas, užsakytas tyrimas „Privalomasis kolektyvinis administravimas: rizikos, privalumai ir alternatyvos“. Pagrindinis tyrimo tikslas – įvertinti, koku būdu būtų užtikrinti tinkamo ir proporcingo atlygio, sutarčių laisvės ir teisingos teisių ir interesų pusiausvyros principai, jeigu būtų išplečiamas Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme įtvirtintas privalomas kolektyvinis administravimas.

Į nacionalinę teisę perkėlus reglamento ES 2017/1563 nuostatas bus palengvinta prieiga prie adaptuotų kūrinių regėjimo negalią turintiems asmenims, sukurta aiški sistema, numatanti įgaliotųjų subjektų, teikiančių prieigą prie minėtų kūrinių, veiklos koordinavimą, autorių teisių apsaugos priemones ir keitimosi su užsienio subjektais taisyklės.

Meno kūrėjų socialinė apsauga

Užtikrinant tinkamą meno kūrėjų socialinę apsaugą ir sudarant geresnes sąlygas meno kūrybai, jos rezultatų sklaidai ir skatinimui 2020 m. buvo pakeistas Meno kūrėjų socialinės apsaugos programos reglamentavimas. Atsižvelgiant į paskelbtą ekstremalią situaciją ir karantiną sudarytos sąlygos skirti daugiau lėšų meno kūrėjų kūrybinėms prastovoms mokėti. Iš viso 2020 m. kūrėjams skirtos 457 kūrybinės prastovos, tam panaudojant 737 223 eurų.

Taip pat dėl COVID-19 sukeltų pasekmių padidėjo meno kūrėjų skaičius, už kuriuos buvo mokamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos (iš viso 1284 asmenys).

2020 m. taip pat padidėjo minimali mėnesinė alga ir padidėjo meno kūrėjų, negaunančių pajamų pagal autorines sutartis, skaičius. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos kultūros taryba 2020 m. skyrė didesnę finansavimą meno kūrėjų individualioms stipendijoms, taip pat kūrėjai galėjo pasinaudoti iš Garantinio fondo ir Užimtumo tarnybos mokamomis išmokomis, meno kūrėjų skaičius, už kuriuos buvo mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, buvo mažesnis nei planuotas (iš viso 1785 asmenys).

Šiuo metu tęsiamas menininkų socialinės ir kūrybinės būklės tyrimas, kuriame vertinama esama kūrėjų socialinė ir kūrybinė situacija, 2021 m. bus pateikti pasiūlymai situacijos gerinimui.

Lietuvos kultūros ir kūrybinio potencialo pristatymas užsienyje

2020 m. kultūros atašė įgyvendino 290 veiklas (fizinės ir skaitmeninės), kuriose dalyvavo 392 Lietuvos menininkai ir kultūros specialistai, bendra auditorija siekė 468 tūkst. vartotojų. Iš jų kartu su Lietuvos kultūros institutu įgyvendinti 127 atašė inicijuoti renginiai, 29 skaitmeninio turinio ir leidybos projektai. Kartu su Lietuvos kultūros institutu įgyvendintuose fiziniuose ir virtualiuose projektuose dalyvavo 272 Lietuvos menininkai ir kultūros operatoriai.

Į Lietuvą 2020 m. fiziškai atvyko 41 įvairių meno sričių (vizualaus ir tarpdisciplininio meno, fotografijos, šiuolaikinio šokio, teatro, muzikos, atminties institucijų, kino, literatūros ir leidybos) profesionalas, dar 71 dalyvavo virtualiuose vizituose. Programoje dalyvavo ekspertai iš 21 užsienio šalies. Įgyvendinti tarptautinei sklaidai skirti 29 skaitmeninio turinio ir leidybos projektai, specialūs projektai su specializuota užsienio žiniasklaida (Italijoje, Izraelyje, Jungtinėje Karalystėje, Kinijoje, Lenkijoje).

Inicijuotos ir bendradarbiaujant su Lietuvos ir užsienio kultūros organizacijomis įgyvendintos reikšmingos iniciatyvos: paroda „Nuo Čiurlionio iki Kairiūkščio. Lietuvos XX amžiaus I pusės dailė“ Nacionaliniame muziejuje Ščecine (bendradarbiaujant su Nacionaliniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi); Baltijos šalių paroda ir renginių ciklas „Roots to Routes“ šiuolaikinio meno bienalės Manifesta paralelinėje programoje „Pietų paralelės“ (bendradarbiaujant su VšĮ „Bendri reikalai“), Lietuvos fotografijos mėnuo Kijeve (bendradarbiaujant su Lietuvos fotomenininkų sąjungos Klaipėdos skyriumi, 9 parodos įvairiose Kijevo erdvėse).

2020 m. lapkričio 1–15 d. turėjusi vykti Lietuvos kultūros savaitė tarptautiniame Šanchajaus menų festivalyje buvo atidėta dėl COVID-19 pandemijos. Projekto įgyvendinimui buvo pilnai pasirengta, pasirengimo darbai vyko iki 2020 m. liepos, kuomet festivalis priėmė galutinį sprendimą atšaukti renginį, siūlant jį perkelti į 2021 m. Pasirengta ir Lietuvos kultūros pristatymui 2021 m. Bavarijoje (Vokietija). Sezono programa šiuo metu sukoncentruota į 2021 m. rudenį, tikintis, kad galės įvykti. Planuojama 15 renginių, sukurtas sezono vizualinis identitetas, parengtas viešinimo planas.

Baltijos šalių kultūrinis bendradarbiavimas

2020 m. ir toliau tęsia veiklą Baltijos kultūros fondas, pirmuosius trejus metus administruojamas Estijos Kultūros rėmimo fondo siekiant skatinti kultūrinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos, Estijos ir Latvijos bei už jų ribų, kartu stiprinant Baltijos valstybių kultūros tarptautiškumą organizuojant bendrus kultūrinius renginius. Bendras metinis Baltijos kultūros fondo dydis – 300 tūkst. eurų (kiekvienai šaliai kasmet skiriant po 100 tūkst. eurų). Iš viso 2020 m. 8 Baltijos šalių bendradarbiavimo projektams buvo skirta 300 tūkst. eurų parama vizualiųjų menų, muzikos, teatro ir šokio srities projektams, pristatantiems Baltijos valstybių kūrybinį potencialą užsienio valstybėse.

2020 m. liepos 24 d. pasirašytas susitarimo memorandumas tarp Baltijos valstybių kultūros ministerijų dėl literatūros kūrinių, apdovanotų Baltijos Asamblėjos literatūros premija, vertimo ir leidybos, kuris turėtų paskatinti aktyvesnę kaimyninių Baltijos šalių literatūros sklaidą. Naujam 2021–2023 m.

laikotarpiui atnaujinta Šiaurės ir Baltijos šalių kultūros mobilumo programa, dalyvaujančių valstybių ekspertai.

Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022

Įgyvendinant projektą „Europos kultūros sostinė 2022“, valstybės biudžeto dotacijos lėšomis finansuojama bendruomeninių stiprinimo per kultūrą programa „Visi kaip vienas“. 2020 m. iš viso veikė 8 Fluxus laboratorijos, įgyvendinusios 8 bendruomeninio meno projektus, 7 bendruomenines iniciatyvas, 6 iniciatyvas prasidėjus karantinui, siekiant išsaugoti ir palaikyti bendruomeniškumo jausmą (iš jų išaugo projektai „Kultūra į kiemus“, kalėdinis „Kaunas 2022“ autobusas).

Taip pat dotacijos lėšomis vykdomos Kultūros sektoriaus partnerysčių (2020 m. prie „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ prisijungė 64 partneriai, kurie vykdė metines ir pasirengimo 2022 m. veiklas, organizuoti 105 renginiai, 406 kitos veiklos) ir Kultūros tempo akademijos (organizuotas Europos kultūros sostinės forumas 2020, veikė Bendruomenių, Jaunimo, Kultūros profesionalų, Savanorystės ir svetingumo fakultetai; organizuoti 3 renginiai, 249 kitos veiklos) programos.

2020 m. sustiprintos tarptautinės partnerystės su Europos kultūros sostinių „Esch-sur-Alzette 2022“ ir „Novi Sad 2022“ biurais. „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ dalyvauja tarptautinėse ES programose *Interreg* (1 projektas), *Kūrybiška Europa* (3 projektai), *Horizon* (1 projektas), taip pat Šiaurės ministrų tarybos biuro Lietuvoje finansuojamame projekte *Urban Sports Culture (USC)*.

Įvairiose „Kaunas – Europos kultūros sostinė 2022“ programose 2020 m. dalyvavo apie 16,8 tūkst. žmonių, lankytojų skaičius – 150,8 tūkst., kitų lankytojų (partnerių atstovų, užsienio konferencijų dalyvių, feisbuko sekėjų, tinklapių lankytojų) – 78,8 tūkst., iš viso – beveik 243 tūkst. lankytojų. Pažymėtina, kad įgyvendinant programą 2020 m. dalyvavo 693 savanoriai.

Iš viso valstybės, savivaldybių ir ES lėšų indėlis 2020 m. – per 2 mln. eurų, kitų finansavimo šaltinių – 38,4 tūkst. eurų.

UNESCO Pasaulio paveldo statuso siekimas Kauno modernizmo architektūrai

Kultūros ministerijai glaudžiai bendradarbiaujant su Kauno miesto savivaldybe ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatu, parengtas nominacinės bylos „Modernusis Kaunas: Optimizmo architektūra, 1919–1939 m.“ (angl. Modern Kaunas: Architecture of Optimism) projektas, kuriame nustatyta ir apibrėžta Kauno modernizmo architektūros išskirtinė visuotinė vertė, atlikta lyginamoji analizė, parengtas šios vietovės valdymo plano projektas. Paraišką rengė ekspertų grupė, kurią samdė Kauno miesto savivaldybė, o šios grupės darbo progresą prižiūrėjo ir strateginius klausimus sprendė kultūros ministro įsakymu sudaryta tarpinstitucinė priežiūros grupė.

2021 m. sausio mėn. UNESCO Pasaulio paveldo centrui išsiųsta galutinė paraiška.

Informacijos išteklių visuomenei plėtra

Bibliotekų plėtra

Lietuvos bibliotekų tinklas, kurį 2020 m. sudarė 2304 bibliotekos, – veiksminga informacinė infrastruktūra, prisidedanti prie visuomenės narių mokymosi visą gyvenimą, socialinės ir ekonominės gerovės plėtojimo bei poveikio šalies ir regionų raidai didinimo. Remiantis nacionalinės bibliotekų veiklos statistikos duomenimis, vienas šalies gyventojas 2020 m. šalies bibliotekose apsilankė vidutiniškai 9 kartus, pasiskolino 6 leidinius.

Vykdam nuoseklų viešųjų bibliotekų fondų atnaujinimą, iš valstybės biudžeto lėšų 2020 m. šalies viešosios bibliotekos įsigijo 64884 pavadinimų (259870 fizinių vienetų) naujų knygų ir kitų dokumentų, kuriais aprūpinta 60 savivaldybių viešųjų bibliotekų ir 5 apskričių viešosios bibliotekos. Pažymėtina, kad 2020 m. viešųjų bibliotekų fondų komplektavimui – knygoms ir kitiems dokumentams įsigyti papildomai skirta 1,7 mln. eurų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų, už kurias įsigyta 182887 fizinių vienetų dokumentų. Taigi, 2020 m. šalies viešosioms bibliotekoms iš viso paskirstyta 4046 tūkst. eurų, ir tai viršijo Europos Sąjungos vidurkį: vienam gyventojui viešojoje bibliotekoje teko 1,45 euro, kai ES šalių vidurkis – 1,22 euro.

Šalies gyventojams taip pat užtikrinta prieiga prie kasmet atnaujinamo elektroninių knygų turinio – 2020 m. už skirtus 50 tūkst. eurų įsigyta 2007 pavadinimų elektroninės knygos (7288 licencijos). Prieiga prie el. knygų šalies gyventojams suteikiama per Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos

administruojamą portalą www.ibiblioteka.lt, per kurį teikiama knygų skolinimo paslauga 2020 m. buvo ypač paklausi – ja pasinaudojo 48 tūkst. vartotojų, el. knygos buvo skaitytos beveik 554 tūkst. kartų. Lyginant su 2019 m., vartotojų skaičius išaugo 33 proc., paskolintų el. knygų – 68 proc.

Stiprinama socialinė ir informacinė gyventojų integracija bibliotekose

Džiaugiamės, kad tęsiant bibliotekų aprūpinimą socialinės ir informacinės atskirties gyventojų grupėms skirta įranga ir priemonėmis, 2020 m. visose šalies viešosiose bibliotekose buvo įgyvendintos priemonės, didinančios viešųjų bibliotekų paslaugų prieinamumą autizmo spektro sutrikimą ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems asmenims. Nuo šiol visos Lietuvos viešosios bibliotekos ir Lietuvos aklųjų biblioteka turi parengtus vizualinių informacinių priemonių rinkinius (socialines istorijas ir plakatus), padedančius šiems lankytojams pasiruošti vizitui į biblioteką. Kiekvienai iš viešųjų bibliotekų parengtas specialus priemonių rinkinys („sensorinis gesintuvas“), padedantis šios tikslinės grupės lankytojams suvaldyti kilusį nerimą, nusiraminti ir atsipalaiduoti. Bibliotekų specialistams sukurtas kvalifikacinis-pažintinis vaizdo filmas, organizuoti 5 nuotoliniai mokymai, kuriuose dalyvavo 936 specialistai.

Lietuvos aklųjų biblioteka (toliau – LAB) 2020 m. išleido 518 pavadinimų leidinių, pritaikytų asmenims, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto. Tobulinant leidinių specialiaisiais formatais apskaitą ir optimizuojant (automatizuojant) jų tiražavimo procesus išleidžiamų leidinių skaičius kasmet nuosekliai didėja (2019 m. – 507), taip pat vartotojams pasiūlyta didesnė pritaikytų formatų leidinių įvairovė – šalia knygų Brailio raštu, garsinių ir elektroninių knygų atsiranda kino filmų, spektaklių ir muzikos klipų garsinio vaizdavimo aprašai, kurie leidžia regėjimo sutrikimus turintiems asmenims susipažinti su audiovizualiniais kūrinių. COVID-19 pandemijos karantino metu bibliotekos valdoma virtualioji biblioteka ELVIS buvo atverta platesniam vartotojų ratui: registruojantis prie informacinės sistemos nereikėjo pateikti skaitymo sutrikimus įrodančios pažymos. Dėl šios priežasties, lyginant su 2019 m., ELVIS registruotų vartotojų skaičius padidėjo 3 kartus, o vartotojų, atsisiųstų leidinių, skaičius – beveik 2 kartus. Pažymėtina, kad 2020 m. sustiprėjo LAB, kaip kompetencijų centro, teikiančio profesionalią pagalbą kultūros ir kitoms įstaigoms, siekiančioms pritaikyti savo teikiamas paslaugas asmenims, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto, veikla: suteiktos 502 konsultacijos, apmokyti 1884 specialistai.

Apskričių viešosios bibliotekos išbandė ir šiuo metu sėkmingai teikia naują nemokamą paslaugą – knygomatus, kurie skirti bekontakčiam knygų išdavimui bet kuriuo lankytojui patogiu laiku. Dalijantis patirtimi ir vykdant konsultacijas, ši paslauga diegiama ir kai kuriose savivaldybių viešosiose bibliotekose.

Užtikrinant nacionaliniu mastu išplėtotos viešos prieigos kompiuterių ir interneto paslaugų tinklo viešosiose bibliotekose tęstinumą, iš viso 2020 m. šalies viešosiose bibliotekose atnaujintos 1924 kompiuterinės darbo vietos, 93 proc. viešosios interneto prieigos vietų naudojama ne mažesnė kaip 30 Mbps interneto sparta. Vykdoma priemonė turi strateginę reikšmę sudarant sąlygas koordinuotoms gyventojų skaitmeninio raštingumo didinimo, įgūdžių gerinimo ir įtraukties stiprinimo iniciatyvoms. Pažymėtina, kad viešosiose bibliotekose skaitmeninio raštingumo mokymo renginiuose 2020 m. buvo iš viso apmokyta ir konsultuota daugiau nei 245 tūkst. gyventojų.

Kultūros paveldo skaitmeninio plėtra

2020 m. tęstas nuo 2018 m. vykdomas 7 skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo projektų įgyvendinimas ES lėšomis Lietuvos skaitmeninės darbotvarkės apimtyje. Projektai apima kultūros sektoriaus valstybės informacinių sistemų modernizavimo darbus, siekiant spartinti skaitmeninio proceso ir sudaryti sąlygas naujų e-paslaugų ir e-produktų plėtrai. Projektų pabaiga – 2021 m.

Siekiant aktualizuoti audiovizualinį kultūros paveldą, 2020 m. Kultūros ministerijos iniciatyva surengta tarptautinė audiovizualinio paveldo konferencija nuotoliniu būdu (11 pranešėjų, iš jų Europeanos ir Wikimedia vadovai bei ICCROM atstovė). Taip pat Kultūros ministerijos užsakymu atliktas tyrimas „Lietuvos audiovizualinio kultūros paveldo išsaugojimo ir prieigos sistemos analizė ir plėtos rekomendacijos“, kurio išvados prisidės rengiant šio paveldo išsaugojimo ir prieigos modelį. Reaguojant į tarptautines aktualijas dėmesys skirtas 3D objektų skenavimo kultūros paveldo skaitmeninio procese klausimams (prisidėta prie Europos Komisijos rekomendacijų dėl 3D objektų

skaitmeninio rengimo, Lietuvos mokslo tarybai teiktas reikminis tyrimas dėl dirbtinio intelekto panaudojimo 3D skenavimo procesams optimizuoti galimybių studijos parengimo, kuriam buvo pritarta).

Gyvybingos informacinės erdvės kūrimas ir visuomenės kritinio mąstymo stiprinimas

Perkelta Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva

Kultūros ministerija, apibendrinusi sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės 2019–2020 metų veiklos rezultatus, parengė Lietuvos Respublikos įstatymų, perkeliančių Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatas, projektus ir pateikė juos Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Seimas įstatymų projektus priėmė 2021 m. sausio mėn. Perkeltomis direktyvos nuostatomis nustatytas naujos paslaugų rūšies – dalijimosi vaizdo medžiaga platformų paslaugų – reguliavimas, užtikrinantis sąžiningas konkurencines sąlygas audiovizualinėje rinkoje; atitinkamai patikslinti draudžiamos skelbti informacijos kriterijai leis efektyviau kovoti su dezinformacija, o perėjimas prie aiškiau reglamentuoto viešosios informacijos prieinamumo neįgaliesiems didinimo padės sumažinti šios visuomenės grupės informacinę atskirtį. Be to, Visuomenės informavimo įstatyme įtvirtintas Medijų tarybos statusas užtikrins patariamąsios institucijos vietą ir veiklą formuojant valstybės politiką visuomenės informavimo srityje.

Medijų forumas ir Medijų ir informacinio raštingumo ugdymo modelis

Reaguojant į pagrindines 2020 metų aktualijas visuomenės informavimo (žiniasklaidos) politikos srityje, lapkričio 24 d. nuotoliniu būdu organizuotas „Medijų forumas“. Jo metu surengtos trys diskusijų ir ekspertinių pranešimų sesijos: „Žiniasklaida ir COVID-19 realybė“, „Infodemija: iššūkiai informacinėje erdvėje“, „Medijų raštingumo edukacija 2.0, arba naujos taktikos poreikis“.

Kultūros ministerijai bendradarbiaujant su programos „Kurk Lietuvai“ komandos nariais, parengtas ir pristatytas Medijų ir informacinio raštingumo ugdymo viešosiose bibliotekose modelis. Šis modelis sukurtas siekiant įgyvendinti Medijų edukacijos programą, kurios tikslas – skatinti medijų ir informacinio raštingumo gebėjimų ugdymą Lietuvos viešosiose bibliotekose, bibliotekos specialistų parengimą, jų kompetencijų medijų ir informacinio raštingumo srityje didinimą, aktualios metodinės medžiagos parengimą ir pritaikymą.

Baigiama kurti Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinė sistema

Kultūros ministerijos vykdomo strateginių projektų portfelio projekto „Visuomenės atsparumo informacinėms grėsmėms kultūros srityse sistemos sukūrimas“ rėmuose baigiamas įgyvendinti Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos (toliau – VIRSIS) kūrimo projektas. VIRSIS užtikrins galimybę specialioje interneto svetainėje viešai ir neatlygintinai gauti informaciją apie Lietuvos Respublikoje veikiančius viešosios informacijos rengėjus ir skleidėjus (juridinius asmenis), t. y. duomenis apie viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų valdymą, dalyvius, veiklos rūšis, valdomas visuomenės informavimo priemones, rimtus profesinius pažeidimus, gautas pajamas (iš politinės reklamos; lėšas iš viešojo sektoriaus subjektų, paramą iš fizinių ir juridinių asmenų) ir jų šaltinius, taip pat kitus duomenis ir informaciją, kurių viešą skelbimą numato patikslinto Visuomenės informavimo įstatymo 24 straipsnio 1 dalis. Planuojama VIRSIS pradžia: 2021 m. II ketvirtis.

Pilietinės-tautinės savimonės skatinimas

2020 m., kaip ir kasmet, Kultūros ministerija organizavo renginius, kuriais minimos valstybei svarbios istorinės datos, skatinamas kultūrinės tapatybės išlaikymas, ugdomi visuomenės tolerancijos, pilietiniai ir patriotiniai jausmai. Buvo rengiami ir įgyvendinami valstybinių švenčių ir atmintinų datų minėjimai. Taip pat dalyvauta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. paskelbtus Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos, UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje, Tautodailės, Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio, Eugenijos Šimkūnaitės, Čiunės Sugiharos, Mokyklų bendruomenių, Šventojo Jono Pauliaus II metų minėjimo programas. Siekiant aktualizuoti Lietuvos tautinių mažumų istoriją, organizuoti Lietuvos žydų genocido aukų atminimo renginiai, o 2019 m. Seimui papildžius atmintinų dienų sąrašą, rugpjūčio 2 d. paminėta Romų genocido atminimo diena.

Minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30-meį ir siekiant suaktyvinti piliečių bendruomeniškumą, pilietiškumą Lietuvos regionuose bei skatinant įprasminti ir aktualizuoti Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos svarbą Lietuvos valstybingumo raidai, Lietuvos istorijos, kultūros ir tradicijų puoselėjimui, 2020 m. Kultūros ministerijos iniciatyva buvo skirtas dalinis finansavimas 47 Lietuvos kultūros centrums. 2020 metais jie vykdė prasmingas, visuomenę plačiai įtraukiančias kūrybines iniciatyvas, stiprinančias Lietuvos visuomenės pagarbą valstybei, jos istorijai, kultūrai ir tradicijoms. Dėl karantino suvaržymų dalis planuotų renginių buvo perkelti vėlesniam laikotarpiui, dalis šiai progai skirtų renginių sėkmingai buvo įgyvendinti virtualioje erdvėje.

Įgyvendintos jaunimo pilietiškumo ugdymo iniciatyvos

2020 m. pabaigoje – 2021 m. pradžioje Kultūros ministerija, bendradarbiaudama su Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentu prie Krašto apsaugos ministerijos ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu, organizavo tęstinį nacionalinį 9–12 klasių moksleivių konkursą „Praeities stiprybė – dabarčiai“ (toliau – konkursas), skirtą ugdyti moksleivių pilietiškumą ir istorinę atmintį, skatinti savo gyvenamosios aplinkos (krašto) Laisvės kovų paveldo pažinimą, domėjimąsi Lietuvos gynybos sistema ir būdais, stiprinti kritinį mąstymą ir kūrybiškumą. Konkurse dalyvavo 51 moksleivių komanda iš Lietuvos miestų ir regionų. Konkurso metu vykusiose kūrybinėse dirbtuvėse meno ir istorijos sričių profesionalai padėjo moksleiviams atrasti, išvystyti ir pristatyti projektų idėjas. 10 geriausių komandų darbų (vaizdo klipų) buvo viešunami portale www.15min.lt. Išrinkti geriausi trijų mokyklų komandų darbai, apdovanoti šių komandų nariai. Moksleiviams surengta unikali ekskursija „Partizaninio karo atspindžiai Vilniaus senamiestyje“.

Kultūros ministerija taip pat prisidėjo prie 2020 m. liepos 12–18 d. jaunimo vasaros stovyklos „Stiprūs įvairovėje“ organizavimo. Stovykla (mokykla) rengiama antrus metus iš eilės siekiant skatinti įvairių tautų Lietuvos 15–18 metų jaunimo integraciją, tarpusavio pasitikėjimą, ugdyti pilietiškumą bei kritinį mąstymą per neformalų ugdymą. Stovykloje dalyvavo 40 jaunuolių iš įvairių Lietuvos miestų, pusė iš jų sudarė Lietuvos tautinių bendrijų atstovai. Stovyklos dalyviai susipažino su aktyvaus pilietiškumo formomis: savanoryste, dalyvavimu jaunimo politikoje, projektais ir iniciatyvomis, dalyvavimu valstybės gynyboje, parama kitoms valstybės institucijoms, taip pat lavino darbo komandoje, demokratinių sprendimų priėmimo, refleksijos ir kritinio informacijos vertinimo įgūdžius.

Kultūros paso tęstinumas

Skatinant kultūrinį mokinių sąmoningumą, ugdant kūrybingas asmenybes ir stiprinant bendrąsias menines ir kultūrinės kompetencijas, 2020 m. toliau įgyvendintas Kultūros paso projektas. Dėl COVID-19 pandemijos naudojimas kultūros paso paslaugomis buvo apribotas. 2020 m. prie Kultūros paso prisijungė ir bent kartą jo teikiamomis paslaugomis pasinaudojo 802 mokyklos. Iš viso suteikta 6016 Kultūros paso paslaugų (tai sudaro tik 29 proc. 2019 m. suteiktų paslaugų kiekio).

2020 m. buvo pritarta ir pradėtas įgyvendinti ambicingas projektas „Kultūrinės edukacijos administravimo platformos ir kultūros edukatorių tinklo sukūrimas, siekiant užtikrinti kokybišką ir įvairialypį kultūros ugdymą bei nuoseklų jo koordinavimą“ (įgyvendina Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka), kuriuo siekiama patobulinti kultūrinės edukacijos sistemą, sukuriant inovatyvią Kultūros paso administravimo platformą, taip pat užtikrinti nuoseklų edukatorių kompetencijų vystymą, sukuriant edukatorių tinklą, bei sukurti kūrybines partnerystes su mokyklomis, kurios integruotų kultūrinės intervencijas (kūrėjų veiklas ar paslaugas) į savo ugdymo planus.

Lietuvos kultūros sostinė

2020 m. buvo toliau tęsiamas projektas „Lietuvos kultūros sostinė“. 2020 metų Lietuvos kultūros sostinė buvo paskelbtas istorinis, daugiatautis miestas – Trakai. Įgyvendinant projektą, buvo siekiama gerinti Trakų miesto įvaizdį Lietuvoje ir užsienyje, suburiant įvairaus amžiaus, tautybės ir kultūrų žmones bendram kultūriniam tikslui, taip pat plėtotas kultūrinis bendradarbiavimas su užsienio valstybėmis tiek, kiek leido pandemine situacija pasaulyje. Organizuoti renginiai, festivaliai, koncertai, edukacijos, parodos padidino Trakų miesto kultūros, istorijos ir kūrybiškumo žinomumą, pritraukė didesnę turistų susidomėjimą. Į veiklas buvo įtraukti Lietuvos bei Trakų miesto ir rajono kaimų jaunimo

atstovai, kiti bendruomenių nariai. Tai suteikė didesnę veiklą prieinamumą gyvenantiems regiono vietovėse, taip pat socialinės atskirties grupėms.

Trakų viešose erdvėse įvyko daugiau kaip 50 įvairiausių renginių, kurie įtraukė vietinius gyventojus, meno kūrėjus, įvairių veiklos sektorių atstovus, miesto svečius. Mieste įvyko 30 proc. daugiau renginių jaunimui nei ankstesniais metais, daugiau kaip 20 proc. visų renginių sudarė renginiai, skirti tautinių bendruomenių atstovams ir lankytojams.

Projekto veiklas iš viso kūrė 900 dalyvių, projekto renginiuose apsilankė 70 tūkst. žmonių, o virtualioje erdvėje (pagal socialinių tinklų statistiką) dar 368 tūkst. žiūrovų. Taip pat pažymėtina, kad projekto apimtyje buvo sukurta interneto svetainė www.kulturossostine.lt, skirta kultūros sostinės veiklų viešinimui.

Dainų ir šokių švenčių tradicija

2020 m. toliau buvo tobulinamas Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymo pakeitimo projektas, siekiant aktualizuoti dainų ir šokių švenčių tradicijos išsaugojimo, tęstinumo ir plėtros bei dainų ir šokių švenčių organizavimo teisinės, administracinės, finansinės ir kitas priemones.

Kaip numatyta Dainų švenčių įstatyme Lietuvos dainų šventės rengiamos kas ketveri metai. Įvertinus COVID-19 pandemijos situaciją ir pasirengimo šventei galimybes bei atsižvelgiant į Dainų švenčių tarybos siūlymus, nutarta Lietuvos dainų šventę iš 2022 m. perkelti į 2024 m., kai bus minimas dainų švenčių Lietuvoje 100-metis. Lietuvos nacionalinis kultūros centras pradėjo vykdyti pasiruošimo dainų šventei veiklas – patvirtinta šventės koncepcija, organizuoti konkursai, pradėti viešinimo darbai.

Lietuvos tradicinės kultūros puoselėjimas kaimyninėse valstybėse

Nuo 2020 m. liepos 1 d. Kultūros ministerija perėmė iš Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos kultūros ir meno specialistų, pagal sutartis teikiančių paslaugas užsienio lietuvių organizacijose ir kultūros įstaigose, darbo organizavimo funkciją. Šią funkciją pavesta vykdyti Lietuvos nacionaliniam kultūros centrai (toliau – LNKC). Iš viso šiuo metu Lenkijos, Latvijos, Rusijos (Kaliningrado srities), Baltarusijos lietuvių organizacijose ir kultūros įstaigose dirba 14 mėgėjų meno kolektyvų vadovų (jų darbas apmokamas pagal 15 sutarčių, dar vienas vadovas negali vykdyti veiklos dėl nesuderinto vizos gavimo klausimo).

2020 m. gruodžio mėn. surengtas LNKC ir Europos PLB bendruomenių lyderių bei kultūros lyderių nuotolinis susitikimas, skirtas aptarti kultūrinio bendradarbiavimo planus ir galimybes. Dalyvavo 30 asmenų iš Šveicarijos, Švedijos, Vengrijos, Bulgarijos, Latvijos, Lenkijos, Graikijos, Ispanijos, Austrijos, Estijos, Italijos, Islandijos, Belgijos, Liuksemburgo lietuvių bendruomenių. Sudarytos galimybės PLB bendruomenių nariams dalyvauti 3 LNKC organizuojamuose nuotoliniuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (seminaruose), skirtuose lietuvių liaudiškų šokių specialistams, kultūros centrų vadovams ir pavaduotojams, etninės kultūros specialistams. LNKC metodinė pagalba PLB kultūros veiklų vykdytojams teikta sudarant galimybes dalyvauti nuotoliniuose seminaruose ir renginiuose („Sidabro vainikėlyje“, „Molinuko teatre“ ir kt.), padėta organizuojant šokių šventes Argentinoje ir Filadelfijoje – konsultuota dėl repertuaro, parengtos fonogramos, rekomenduotas meno vadovas ir pan.

Muziejų veikla

2020 m. Lietuvos muziejuose apsilankė daugiau kaip 2,8 mln. lankytojų. Lyginant su 2019 m. (5 588 573 lankytojai), muziejų lankytojų skaičius sumažėjo beveik perpus. Nors muziejai aktyviai įsitraukė į Kultūros paso veiklas, atnaujino ekspozicijas, sėkmingai organizavo parodas, nemokamą lankymąsi nuolatinėse nacionalinių ir respublikinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, ekspozicijose, o Lietuvos etnokosmologijos muziejus lankytojams atvėrė naują nuolatinę ekspoziciją, karantinas ir po jo buvę ribojimai dėl COVID-19 pandemijos lėmė pastebimai mažesnius rodiklius. Nežiūrint to, lankomiausiais muziejais jau kelerius metus iš eilės išlieka Lietuvos jūrų muziejus, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus ir Lietuvos nacionalinis muziejus. Įprastai tarp 5 lankomiausių muziejų būdavusiam Trakų istorijos muziejui (122 302 lankytojai) itin didelę įtaką turėjo sumažėję užsienio turistų srautai, todėl daugiau lankytojų 2020 m. sulaukė Kretingos muziejus

(131 394 lankytojai) išstūmė jį iš šio penketuko. Labiausiai lankomuose 5-iuose šalies muziejuose 2020 m. apsilankė net 39 proc. visų Lietuvos muziejų lankytojų.

Šiuolaikinio muziejaus vizija – mūsų visų moderni, kūrybiška, gyva, atvira, artima kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo puoselėjimo ir pažinimo erdvė, suteikianti visuomenei galimybę kurti geresnę ateitį. To siekiant 2020 m. muziejuose buvo atnaujintos 178 ekspozicijos, kuriose vis dažniau taikomi inovatyvūs ir interaktyvūs kūrybiniai sprendimai. Muziejų surengtuose daugiau kaip 15 tūkst. edukacinių užsiėmimų 2020 m. apsilankė per 251 tūkst. dalyvių (59 proc. mažiau nei 2019 m.). Siekiant aktyvinti muziejų veiklą karantino ir apribojimų metu, muziejuose dar didesnis dėmesys buvo skirtas naujų nuotolinių, virtualių lankytojų aptarnavimo paslaugų kūrimui, įdiegtos naujos e-paslaugos ir e-produktai vartotojams (virtualios parodos, virtualūs edukaciniai užsiėmimai, virtualūs gidai, virtualūs renginiai, interaktyvūs žaidimai ir kt.). Plėtojant muziejų tarpusavio bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su kitomis kultūros, mokslo, verslo bei visuomeninėmis organizacijomis rengiant parodas iš viso 2020 m. muziejuose buvo surengta apie 1,5 tūkst. parodų, iš kurių 67 – tarptautinės parodos.

Taip pat muziejai 2020 m. įsigijo daugiau kaip 116 tūkst. Lietuvos ir jos kultūros istorijai svarbių kilnojamųjų kultūros vertybių, restauravo ir konservavo per 21 tūkst. saugomų kilnojamųjų kultūros vertybių.

Išskirtiniu įvykiu 2020 m. tapo pagal Europos Tarybos direktyvą 93/7/EEB dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo Austrijos teismo sprendimu Lietuvos Respublikai sugražinta kunigo Ričardo Mikutavičiaus kolekcijoje buvusi ir 2000–2001 m. nelegaliai išvežta unikali vėlyvosios gotikos (XVI a.) medžio skulptūra „Prisikėlęs Kristus“. Ji perduota saugoti Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui.

Taip pat paminėtinas garsaus džiazio muzikanto ir menininko Vladimiro Tarasovo kolekcijos, vertinamos kiek daugiau nei 4 mln. eurų ir sudarytos iš daugiau nei 600 visame pasaulyje garsių menininkų sovietinio laikotarpio nonkonformistinio meno kūrinių, padovanojimas Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui bei Lietuvos nacionalinio muziejaus į Lietuvą pargabenta JAV gyvenančio lietuvių kilmės išeivio Henry L. Gaidžio ilgus metus kaupta ir Lietuvai padovanota unikali ginkluotės, karinės aprangos ir archyvinių dokumentų kolekcija, kurią sudaro itin reti Lietuvos kariuomenėje naudoti ir lietuvių kariams priklausę ginklai bei archyvinis, rankraštinis fondas, kuriame žymių iš Lietuvos kilusių žmonių (vyskupo Jurgio Matulaičio, Jono Šliūpo, generolo Stasio Raštikio ir kt.) apdovanojimai, laiškai, dokumentai, susirašinėjimai ir kiti asmeniniai daiktai.

Nemokamas muziejų lankymas

2020 m. buvo tęsiamas nemokamas muziejų lankymas, kai kiekvieną paskutinį mėnesio sekmadienį visi lankytojai nacionalinių ir respublikinių muziejų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, nuolatinėse ekspozicijose galėjo lankytis nemokamai. Dėl COVID-19 pandemijos nemokamas lankymas buvo organizuotas tik 2020 m. sausį–vasarį ir gegužę–spalį, todėl pastebimi sumažėję lankytojų srautai. Per 2020 m. tokių lankytojų sulaukta 198 682. Populiariausi nemokamo lankymo sekmadieniais buvo 3 muziejai (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos nacionalinis muziejus, Lietuvos jūrų muziejus).

Sudaromų galimybių visuomenei nemokamai lankytis muziejuose tikslas – stiprinti Lietuvos piliečių kultūrinę tapatybę ir ugdyti visuomenės savarankiško kultūros pažinimo ir patyrimo įpročius, užtikrinant šalies muziejų prieinamumą ir atvirumą. Laikomasi nuostatos, kad visuomenės kultūrinių įpročių formavimas turi būti nuoseklus, o muziejų ištekliai privalo būti panaudojami darnios ir kūrybingos visuomenės formavimui. Galimybė nemokamai lankyti nacionalinių ir respublikinių muziejų nuolatinės ekspozicijas ypač svarbi mažas pajamas gaunantiems gyventojams, kurie dėl ribotų finansinių galimybių negali muziejuose lankytis dažnai. Taip pat bendru sutarimu su nacionaliniais ir respublikiniais muziejais plečiamos galimybės Šeimos kortelės turėtojams (gausioms ir neįgalios vaikų prižiūrinčioms šeimoms, nepaisant vaikų amžiaus) muziejų nuolatinėse ekspozicijose lankytis nemokamai bet kuriuo metu. Šeimos kortelių turėtojai jau gali nemokamai lankytis Lietuvos liaudies buities muziejuje, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje, Maironio lietuvių literatūros muziejuje, Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje, Šiaulių „Aušros“ muziejuje, Lietuvos etnokosmologijos muziejuje, Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose, Lietuvos jūrų muziejuje ir Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direkcijos muziejuje.

Integrali kultūros paveldo apsauga, aktualizavimas ir atvėrimas visuomenei

Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcija

Kultūros ministro 2020 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. IV-735 patvirtinta Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcija (toliau – Koncepcija). Koncepcijos siekis – suformuoti darnaus vystymosi principais grįstos materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos kryptis, atsižvelgiant į bendruosius šalies vertybinius prioritetus, tobulinant esamą teisinį reguliavimą, plėtojant į rezultatus orientuotą kultūros paveldo apsaugos valdymą, užtikrinant integralią ir ilgalaikę valstybės pažangą kultūros paveldo apsaugos srityje. Koncepcija pateikia esamos situacijos analizę, nustato kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo sistemos principus, tikslą, uždavinius ir laukiamus rezultatus.

Įgyvendinant aukščiau minėtos Koncepcijos nuostatas kultūros ministro 2020 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. IV-1374 patvirtintas Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metais veiksmų planas. Jame numatytais veiksmais siekiama efektyvinti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo apsaugos valdyseną, užtikrinti jo ištyrimą, atskleidimą, susistemtinimą ir išsaugojimą. Taip pat numatyti veiksmai stiprinant materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo vertės suvokimą, jo įvairovę, savitą skirtingų kultūrinių tradicijų sąveiką, pasireiškiančią per kultūros raiškos įvairovę. Dalis plano veiksmų skirti stiprinti dialogą su paveldo bendruomene, įtraukti į diskusijas ir investuotojus, stiprinti ir tobulinti finansinių ir nefinansinių paskatų sistemą.

Paveldotvarkos programų įgyvendinimas

2020 m. paveldotvarkos programoms įgyvendinti skirta 5498 tūkst. eurų (įskaitant valstybės skolintas lėšas) valstybės biudžeto lėšų, lėšos panaudotos 100 proc. Ataskaitiniais metais tvarkybos darbai vyko 67 objektuose, iš jų sutvarkyta 20 kultūros paveldo objektų ir jų dalių (14 pagal Paveldotvarkos programą, 2 pagal Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto sutarties dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje programą, 2 pagal Jono Pauliaus II piligrimų kelio kūrimo ir jo objektų pritaikymo piligrimų ir turizmo reikmėms programą ir 2 pagal Sakralinio kultūros paveldo aktualizavimo iniciatyvų vykdymo paveldotvarkos programą), atlikti 6 archeologiniai tyrimai.

Išlieka aktyvus valstybės saugomų kultūros paveldo objektų valdytojų susidomėjimas galimybe susigrąžinti paveldo tvarkybos darbams skirtų lėšų dalį. Lyginant su praėjusiais metais privačios nuosavybės kultūros paveldo tvarkybos darbų kompensacijai skiriamos lėšos didėjo beveik 75 proc. 2020 m. kompensavimui už kultūros paveldo objektų valdytojų patirtas išlaidas skirta 1317 tūkst. eurų (2019 m. skirta 754 tūkst. eurų) valstybės biudžeto lėšų. Iš viso kompensuotos išlaidos 26 nekilnojamojo kultūros paveldo objektų valdytojams ir 8 kilnojamųjų kultūros vertybių valdytojams.

Kultūros keliai

Įgyvendinant EEE finansinio mechanizmo dvišalio bendradarbiavimo fondo projektą „Kultūros keliai regioniniam vystymui“ parengtos kultūros kelių vystymo gairės, kuriose panaudota visa projekto renginiuose pristatyta medžiaga ir gerosios praktikos pavyzdžiai, naudingi kuriant ir tobulinant kultūros kelius. Gairėmis per Lietuvos ir užsienio partnerius pasidalinta su visomis 60 Lietuvos savivaldybių ir Kultūros ministerijai ir užsienio partnerių institucijoms pavaldžiomis kultūros įstaigomis (per 12).

2020 m. lapkričio 13 d. kultūros ministro įsakymu Nr. IV-1368 patvirtintas Kultūros kelių Lietuvoje lygmens nustatymo ir sertifikavimo tvarkos aprašas, kurio nuostatomis vadovaujantis 2021 m. bus pradedamas kultūros kelių Lietuvoje sertifikavimas.

Europos ekonominės erdvės (EEE) finansinio mechanizmo programos „Kultūra“ įgyvendinimas

Įgyvendinant 2014–2021 m. Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo programą „Kultūra“ (toliau – Programa), 2020 m. paskelbti kvietimai kultūros prioritetinėms sritimis vystyti: pirmasis – „Kultūros prieinamumo plėtojimas ir kultūrinio švietimo stiprinimas“, antrasis – „Vietos kultūrinio verslumo skatinimas“. Projektai pagal antrąjį kvietimą buvo atrenkami taikant dviejų etapų procedūrą: 1) kvietimas teikti projektų koncepcijas; 2) kvietimas atrinktų geriausių koncepcijų teikėjams pateikti visą projekto paraiškos paketą. Iki 2020 m. atrinktos ir tolimesniam paraiškų vertinimui pakviestos 10 geriausių antrojo kvietimo koncepcijų bei pradėtos vertinti pirmojo kvietimo paraiškos.

Papildomai Programa įgyvendina tiesioginio finansavimo projektą FIXUS. 2020 m. vykdant šį projektą sukurta kultūros paveldo objektų stebėsenos ir priežiūros sistema. Kultūros paveldo objektų savininkai ir valdytojai kviečiami užpildyti objektų atrankos anketą ir pretenduoti į nemokamas priežiūros paslaugas, 2020 m. pradėtas anketų vertinimas ir atranka. Iš viso per 3 metų projekto įgyvendinimo laikotarpį komanda planuoja suteikti paslaugas 200 objektų.

Nuosekliai skatinama kultūros ir meno plėtra ir sklaida Kultūros rėmimo fondo lėšomis

Siekiant pirmojo strateginio tikslo – kultūros prieinamumo ir dalyvavimo – ir įgyvendinant visas aukščiau įvardintas veiklas svarbus Kultūros rėmimo fondo indėlis. Lietuvos kultūros taryba, administruojanti Kultūros rėmimo fondą, viešo konkurso būdu skiria finansavimą kultūros ir meno srityje veikiančioms organizacijoms, finansuoja jų projektus ir programas, taip pat kultūros ar meno kūrėjams skiria individualias bei edukacines stipendijas. Lietuvos kultūros taryba savo veiklą vykdo įgyvendindama įvairovės, edukacijos ir prieinamumo strategines finansavimo kryptis, kuriomis siekiama visoms visuomenės grupėms sudaryti lygiavertes sąlygas naudotis Lietuvoje kuriamais kultūros produktais ir siūlomomis paslaugomis.

2020 m. Lietuvos kultūros taryba paskyrė 2363 individualias ir 45 edukacines stipendijas, joms paskirstant daugiau nei 5,1 mln. eurų. Finansavimas taip pat skirtas 2426 projektams ar veiklų programoms, joms paskirstant daugiau nei 28,1 mln. eurų, įskaitant papildomai skirtas lėšas kultūros sektoriui skatinti dėl COVID-19 pandemijos.

Vertindama galimas COVID-19 pandemijos pasekmes Lietuvos kultūros ir meno bendruomenei, Lietuvos kultūros taryba dar 2020 m. pradžioje ėmėsi skubių ir ilgalaikių sprendimų, siekdama užtikrinti kultūrinių procesų ir kūrybinės veiklos tęstinumą bei kultūros ir meno prieinamumą visuomenei sudėtingomis aplinkybėmis, stipriai pakeitusiems kasdienybę.

Šalia įprastų kultūros ir meno projektų finansavimo konkursų, reaguojant į pandeminę situaciją ir įgyvendinant pagalbos kultūros sektoriui paketą, 2020 m. Lietuvos kultūros taryba taip pat skyrė 799 vienkartinės kompensacines išmokas individualiai veikiantiems kūrėjams ir beveik 600 tūkst. eurų išmokėjo atšauktų ar perkeltų renginių organizatorių nuostoliams padengti.

Lietuvos kultūros taryba toliau įgyvendina ir Tolygios kultūrinės raidos modelį. Be Regioninių kultūros tarybų paskirto finansavimo regionų kultūros organizacijoms (šios programos biudžetas 2020 m. – 3 mln. eurų), 2020 m. buvo organizuotos ir regionų kultūros konferencijos, kuriose vietos kultūros lyderiai diskutavo apie esamą situaciją ir galimas perspektyvas.

Lietuvos kultūros taryboje veikiantis Stebėsenos ir analizės skyrius 2020 m. pristatė du kultūros srities tyrimus: Meno rezidencijų poveikio vertinimas (tyrimą atliko MB „Homo eminens“) ir Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis 2020 (tyrimą atliko UAB „KOG institutas“ kartu su UAB „Norstat LT“). Su šiais ir kitais kultūros srities tyrimais galima susipažinti www.kulturostyrimai.lt.

2 strateginis tikslas:**SĄLYGOS.****Siekti efektyvaus valdymo kultūros sektoriuje, gerinti sąlygas kultūros plėtrai**

Antruoju strateginiu tikslu siekiame įtvirtinti strateginį kultūros vaidmenį valstybės politikoje, tobulinti Lietuvos kultūros politikos įgyvendinimą ir administravimą, įrodymais grįstą valdymą kultūros srityje bei užtikrinti tvarias finansavimo sąlygas. Sudarant sąlygas kultūros paslaugų plėtrai taip pat būtina modernizuoti Lietuvos kultūros infrastruktūrą (renovuoti ir aktualizuoti Lietuvos kultūros įstaigas). Siekiama, kad infrastruktūros pagerinimas būtų grindžiamas kultūros paslaugų kokybės ir patrauklumo didinimu, investicijos nukreipiamos ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei, atitinka tikslinių grupių lūkesčius ir poreikius.

Antrajam strateginiam tikslui įgyvendinti parengta ir vykdyta 1 programa (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. eurų)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6
02-07	Kultūros valdymas, procesų stebėseną, infrastruktūros modernizavimas	71834	111511	89245	80
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		33978	29325	13898	47

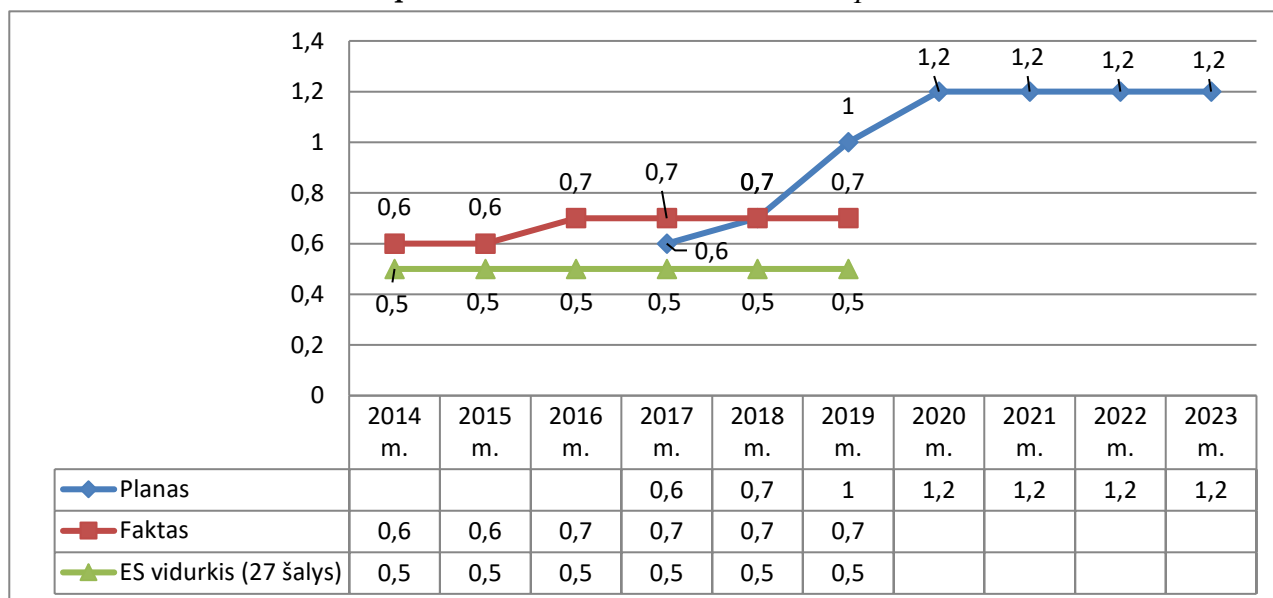
02-07 programos asignavimų planas didėjo dėl COVID-19 padariniams šalinti metų eigoje papildomai skirtų valstybės vardu skolintų lėšų.

02-07 programos asignavimų panaudojimo nuokrypiai susidarė dėl mažiau nei planuota panaudotų 2014–2020 metų ES fondų investicijų lėšų: kompleksinių investicijų vėlavimas (ilgos procedūros, siekiant gauti finansavimą pastatų energinio efektyvumo priemonėms įgyvendinti), užsitęsusių techninės dokumentacijos rengimo ir viešųjų pirkimų procedūros – tai nuo Kultūros ministerijos nepriklausančios aplinkybės.

Antrojo strateginio tikslo pažangai matuoti nustatytas šis efekto vertinimo kriterijus:

E-02-01: BVP lėšos, skiriamos kultūrai (proc.)

5 pav. BVP lėšos, skiriamos kultūrai, proc.

Duomenų šaltinis – Oficialūs Eurostat duomenys

2019 m. Lietuvoje kultūrai buvo skiriama 0,7 proc. BVP lėšų nuo visų valdžios išlaidų, o Latvijoje – 1,0 proc., Estijoje – 1,1 proc. ES šalių narių valdžios išlaidų kultūros paslaugoms vidurkis (BVP dalis) – 0,5 proc.⁷ Kultūros funkcijoms įgyvendinti 2019 m. centrinė valdžia Lietuvoje skyrė daugiau nei savivalda (atitinkamai 0,4 proc. BVP ir 0,3 proc. BVP). Pagal tai Lietuva ženkliai atsilieka nuo Latvijos (0,4 proc. ir 0,6 proc., iš viso 1 proc. nuo BVP). Dar nėra oficialių duomenų apie BVP lėšų, skiriamų kultūrai, dalį 2020 m. (oficialūs 2020 m. statistikos duomenys turėtų būti paskelbti 2022 m.).

Atsižvelgiant į didėjantį finansinių intervencijų poreikį, numatomą ES lėšų investavimą kultūros sektoriuje bei į šalies ekonomines tendencijas, prognozuojame kultūrai skiriamos BVP lėšų dalies augimą, tačiau abejotina, ar bus pasiekta 2020 m. numatyta 1,2 proc. BVP dalis.

Užtikrinant kultūros gyvybingumą ir kultūros paslaugų plėtrą, taip pat poreikį atnaujinti ar sukurti trūkstamą kultūros infrastruktūrą, nuosekliai siekiame ir sieksime užtikrinti didesnę kultūros srities finansavimą. Tai ypač svarbu užtikrinant sektoriaus gyvybingumą po COVID-19 pandemijos, kai kultūros sektoriaus veikla iš esmės sustojo ar buvo stipriai apribota. Pažymėtina, kad taip pat svarbus ir didesnis savivaldos dėmesys finansuojant kultūros paslaugas – kultūra yra savarankiška savivaldos funkcija.

2020 M. SVARBIAUSI PASIEKTI VEIKLOS REZULTATAI IR ATLIKTI DARBAI

Strateginių kultūros politikos prioritetų įtvirtinimas

Strateginiai kultūros politikos prioritetai įtvirtinti svarbiausiuose šalies strateginiuose dokumentuose. Lietuvos Respublikos bendrojo plano koncepcijoje ir sprendiniuose nustatyti bazinių kultūros paslaugų prieinamumo principai, numatytas procentas kultūrai infrastruktūros vystymo projektuose.

Nacionaliniame pažangos plane (toliau – NPP), patvirtintame 2020 m. rugsėjo 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 998, kultūros prioritetams tiesiogiai dedikuoti 7 NPP uždaviniai, už kurių įgyvendinimą atsakinga Kultūros ministerija, ji taip pat dalyvauja ir 13 kitų NPP uždavinių įgyvendinime. Kultūros ministerijos atsakomybei priskirtiems NPP uždaviniams įgyvendinti parengtas Kultūros ir kūrybingumo plėtros programos projektas, 2020 m. lapkričio 18 d. pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

ES investicijų 2021–2027 m. veiksmų programos projekte kultūros veikloms numatytas konkretus uždavinys – „4.6. Kultūros vaidmens stiprinimas vystant ekonomiką, socialinę įtrauktį ir socialines inovacijas (angl. Enhancing the role of culture and tourism in economic development, social inclusion and social innovation)“, jam įgyvendinti suplanuota 100 mln. eurų ES lėšų. Kultūros veiklos taip pat integruojamos į švietimo, ekonomikos, socialinės, sveikatos ir regionų plėtros uždavinius.

Kultūros politikos pagrindų įstatymas

2019 m. parengtas ir Seimui 2020 m. pateiktas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas. Įstatymo projektu buvo siekiama sukurti horizontalų kultūros srities teisinio reguliavimo mechanizmą, nustatant tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslus ir bendradarbiavimą vykdančius subjektus, apibrėžiant nevyriausybinę organizacijų vaidmenį kultūros politikoje. Taip pat buvo numatoma, kad įstatymas užtikrins vieningos valstybės, regioninės ir savivaldybių kultūros politikos formavimą bei įgyvendinimą. 2020 m. Seimo pavasario sesijoje projektui buvo pritarta po pateikimo, vėliau jis buvo svarstomas Seimo Kultūros ir švietimo ir mokslo komitetuose. Atsižvelgiant į komitetų siūlymus, įstatymo projektas 2021 m. sausio mėn. buvo grąžintas tobulinti. Įvertinus Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas, kitų suinteresuotų institucijų, įstaigų ir asmenų pastabas ir pasiūlymus, patikslintą projektą planuojama pateikti Seimui 2022 m. Seimo pavasario sesijoje.

Kultūros darbuotojų darbo užmokesčio didinimas

Pasiekti efektyvų kultūros srities valdymą ir pagerinti sąlygas kultūros plėtrai galima tik turint tinkamai subalansuotus finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Lietuvoje kultūros srityje dirba apie 25 tūkst. darbuotojų, iš jų apie 14 tūkst. – viešajame sektoriuje.

2020 m. valstybė siekiant didinti savivaldybių kultūros įstaigų kultūros ir meno darbuotojų darbo apmokėjimą, tikslingai skyrė 14 mln. eurų kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui didinti. Kartu su kitomis taikomomis kompleksinėmis finansinėmis priemonėmis, šios papildomos lėšos sudarė sąlygas kultūros darbuotojų atlyginimams augti 13 proc. 2020 m. III ketv. viešojo sektoriaus kultūros

⁷ Oficialūs Eurostat duomenys.

darbuotojų vidutinis darbo užmokestis (toliau – VDU) (1 185,60 euro) sudarė tik 77 proc. šalies viešojo sektoriaus VDU (1 546 eurais)⁸. 2021 m. valstybės biudžete pavyko užtikrinti, kad tikslingai kultūros ir meno darbuotojų atlyginimų didinimui būtų numatyta papildomai 5,8 mln. eurų, taip pat tikimasi pritraukti papildomų lėšų iš savivaldybių, šioms prisidedant prie savivaldybių kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčio didinimo.

Nors pastaraisiais metais kultūros darbuotojų atlyginimų didinimui buvo skirtos tikslinės papildomos lėšos, jos yra sąlyginai mažos, o nepakankamas kultūros darbuotojų darbo užmokestis išlieka vienu didžiausių iššūkių kultūros sektoriuje. Žemas kultūros darbuotojų darbo užmokestis nepritraukia jaunų, kvalifikuotų kultūros darbuotojų į viešąjį kultūros sektorių, o tai sietina su kylančiais iššūkiais užtikrinant kokybišką kultūros paslaugų prieinamumą ir tolygumą, inicijuojant ir įgyvendinant kokybinius kultūros paslaugų teikimo pokyčius. Todėl toliau nuosekliai sieksime spartesnio kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčio didinimo.

Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas

2020 m. balandžio 3 d. kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-284 buvo patvirtinta Kultūros sektoriaus darbuotojų 2020–2022 m. kvalifikacijos tobulinimo programa (toliau – Programa), kurioje įtvirtintas siekis sukurti tvarią kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, orientuotą į kultūros paslaugų kokybinius pokyčius ir užtikrinančią vienodas galimybes viso viešojo kultūros sektoriaus darbuotojams tobulinti savo kvalifikaciją.

2020 m. gruodžio 7 d. su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija buvo suderintas dalinis Programos finansavimas ES lėšomis Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro vykdomame projekte Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-01-0002 „Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtra suteikiant besimokantiems asmenims bendrąsias ir pagrindines kompetencijas“. Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka buvo įtraukta šio projekto partneriu, atsakingu už kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo veiklas.

Pritraukus papildomą trūkstamą finansavimą, tikimasi, kad Programos apimtyje ne mažiau kaip 3 tūkst. viešojo sektoriaus kultūros darbuotojų (20 proc. visų) per trejus metus iš esmės patobulins savo bendrąsias, specialiąsias ir profesines kompetencijas ir įgis kvalifikaciją, pilnai atitinkančią viešojo sektoriaus kultūros darbuotojų kompetencijų aprašus, orientuotus į aktualias kultūros paslaugas, atitinkančias kintančios visuomenės poreikius, gerą kultūros įstaigų valdymą, paslaugų kokybės ir efektyvumo didinimo rezultatus.

Vieningo veiklos vertinimo kriterijų rinkinio taikymas

Siekiant efektyvaus ir į rezultatus orientuoto valdymo, būtina užtikrinti aiškią ir vieningais kriterijais matuojamą įstaigų tinklo veiklos vertinimo sistemą. 2019 m. buvo patvirtintas Vieningas kultūros ministro valdymo sričių biudžetinių įstaigų veiklos vertinimo kriterijų rinkinys, kuriuo remiantis atnaujintos kultūros ministro valdymo srities biudžetinių įstaigų veiklos plano ir ataskaitų formos. Remiantis šiuo rinkiniu – vieningais bendrųjų funkcijų bei atskiroms kultūros sritims pritaikytais specialiuųjų funkcijų vertinimo kriterijais – nuo 2020 m. pradėta vertinti įstaigų veikla ir jos efektyvumas. Pirmųjų vertinimų išvadų pagrindu buvo suformuluoti siūlymai ir rekomendacijos, kurie pradėti taikyti planuojant 2021 m. veiklą. Atsižvelgiant į pandeminės situacijos nulemtus įstaigų veiklos pokyčius, rinkinys 2020 m. gruodžio – 2021 m. vasario mėnesiais aktualizuotas ir papildytas naujais kriterijais, leidžiančiais didesne apimtimi stebėti virtualių paslaugų rodiklius, taip pat naujai parengtas Kultūros ministerijos žinioje esančių saugomų vietovių direktyvų vieningas rodiklių rinkinys. Kasmetinius vertinimus numatoma tęsti, o remiantis jų išvadomis – ir toliau teikti siūlymus ir rekomendacijas dėl įstaigų veiklos prioritetinių veiklų nustatymo, efektyvumo didinimo. Taip pat numatoma nuolat peržiūrėti ir prireikus tikslinti vertinimo kriterijus.

Kultūros infrastruktūros centro įsteigimas

Nuo 2020 m. balandžio 1 d. valstybės įmonės „Lietuvos paminklai“ darbus perėmė biudžetinė įstaiga Kultūros infrastruktūros centras (toliau – KIC), kurios savininko teises ir pareigas įgyvendinti yra įgaliota Kultūros ministerija. Įgyvendindamas paveldotvarkos programas ir modernizuodamas kultūros

⁸ [Oficialūs Lietuvos statistikos departamento duomenys.](#)

infrastruktūrą KIC pats nedaro projektavimo darbų ir neteikia su tuo susijusių paslaugų, o kaip užsakovas perka šias paslaugas iš tiekėjų. Tikimasi, kad šie pasikeitimai leis suaktyvinti paveldotvarkos projektavimo paslaugų rinką, užtikrinti maksimalią konkurenciją. Optimizavus KIC organizacinę struktūrą jame sutelkiami iki šiol kiekvienos kultūros įstaigos savarankiškai įgyvendinti investicijų projektai, kultūros įstaigoms leidžiant išvengti joms nebūdingų darbų.

Numatoma, kad nuo 2021 m. KIC taip pat pagelbės kultūros įstaigoms prižiūrėti jų valdomus pastatus, konsultuos ir padės planuoti bei organizuoti remonto darbus, kurių reikės gerai šių pastatų būklei palaikyti.

Kultūros infrastruktūros modernizavimas

Modernizuojant Lietuvos kultūros paslaugų infrastruktūrą (renovuojant ir aktualizuojant kultūros įstaigas) siekiama gerinti kultūros paslaugų kokybę, prieinamumą ir dalyvavimo kultūroje sąlygas. 2020 m. iš viso valstybės biudžeto lėšomis užbaigti 39 investicijų projektai (6 valstybės ir 33 savivaldybių įstaigų), juose investuota 61,58 mln. eurų (nuo projektų įgyvendinimo pradžios). Taip pat 2020 m. 37 savivaldybių kultūros objektų įgyvendinimui paspartinti skirtos vienkartinės dotacijos iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų, iš viso 26,85 mln. eurų.

2020 m. ES lėšomis įgyvendinta 20 projektų, juose investuota 5,31 mln. eurų ES lėšų (iš viso nuo projektų įgyvendinimo pradžios, su valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšomis – 10,36 mln. eurų).

2020 m. užbaigti įgyvendinti 6 valstybės kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimo projektai, iš jų 3 įtraukti į Valstybės investicijų programą: Lietuvos Respublikos bibliotekų integralios informacijos sistemos LIBIS kūrimas, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus pastato Kaune rekonstravimas ir naujo priestato statyba bei Maironio lietuvių literatūros muziejaus pastato Kaune rekonstravimas.

Taip pat pažymėtina, kad šiuo metu įgyvendinama 18 valstybinių kultūros infrastruktūros modernizavimo projektų, finansuojamų ES lėšomis, iš jų 6 projektus planuojama užbaigti 2021 m. Dar vieno naujo projekto finansavimo sutartį planuojama pasirašyti 2021 m.

2020 m. valstybės biudžeto lėšomis užbaigti įgyvendinti 33 savivaldybių kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimo projektai: 14 kultūros centrų, 6 viešosios bibliotekos, 4 muziejai, 1 memorialas ir 8 kitos paskirties kultūros įstaigos. Pažymėtina, kad 46 savivaldybių kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimo projektų įgyvendinimas tęsiamas 2021 m., iš jų 18 finansuojami ES lėšomis (didžiąją dalį jų planuojama užbaigti 2021 m.).

Nacionalinė koncertų salė „Tautos namai“

Lietuvoje iki šiol nėra pastatyta nė viena simfoninei muzikai tinkanti koncertų salė, kuri atitiktų pasaulinius standartus, taikomus tokių objektų natūraliai akustikai, ir talpintų bent 1500 klausytojų. Remiantis 2018 m. atlikta galimybių studija dėl Nacionalinės koncertų salės poreikio, 2019 m. kartu su Tarptautine architektų sąjunga buvo paskelbtas Nacionalinės koncertų salės „Tautos namai“ tarptautinis architektūrinis konkursas. Su šiame konkurse pripažinta geriausio projekto autore – ispanų architektūros studija „Arquívio architects“ – 2020 m. lapkričio 25 d. pasirašyta sutartis dėl salės projektavimo ir statinio projekto vykdymo priežiūros, kurioje sutarta dėl paslaugų apimties, kokybinių reikalavimų, preliminarių projektavimo terminų ir projektavimo paslaugų kainos. Kartu su akustikos projektu, kuris patikėtas šios srities lyderiams japonų specialistams „Nagata Acoustics“, Nacionalinės koncertų salės „Tautos namų“ projektavimo paslaugų kaina – 6,989 mln. eurų (su PVM). Šiuo metu pradėtas rengti techninis projektas, kurį užbaigti planuojama 2022 m. pradžioje. Iki tol turi būti praeiti visi etapai – sprendinių derinimas su visuomene, tarpiniai derinimai su nevyriausybinėmis organizacijomis ir suinteresuotųjų grupėmis.

Nacionalinė koncertų salė „Tautos namai“ iškilis Vilniuje, buvusių Profsąjungos rūmų vietoje – ant Tauro kalno, šalia parko ir Liuteronų sodo. Bendras komplekso plotas sieks 16 000–18 000 kv. m.

II SKYRIUS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane Kultūros ministerijai iš viso buvo suplanuota įvykdyti 58 veiksmus, iš jų įvykdyti 57 veiksmai, tai sudaro 98 proc. nuo visų Kultūros ministerijai suplanuotų įvykdyti veikslių.

Visi Kultūros ministerijai numatyti XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano veiksmai įgyvendinami per kultūros ministro valdymo sričių atitinkamų metų strateginius veiklos planus. Informacija apie minėtų veikslių įvykdymą už 2020 m. didžiąja dalimi pateikta šios ataskaitos I skyriuje komentuojant 2020 m. svarbiausius pasiektus veiklos rezultatus ir atliktus darbus. Taip pat ataskaitos I skyriuje pateiki ir grafiškai atvaizduoti pagrindiniai minėto plano Kultūros ministerijos kompetencijai priskirti vertinimo kriterijai, todėl šiame skyriuje nebepateikiami pakartotinai.

Kultūros ministerija 2020 m. prisidėjo įgyvendinant XVII Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano I prioriteto „Darni, atsakinga ir sveika visuomenė“ kryptį 1.1 „Skurdo, socialinės atskirties ir pajamų nelygybės mažinimas, užimtumo skatinimas“, II prioriteto „Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas“ kryptis 2.1 „Darnios ir kūrybingos asmenybės ugdymas kultūros, meno ir švietimo priemonėmis, kuriant darnią pilietinę visuomenę ir veiksmingą darbo rinką“, 2.3 „Kultūros, švietimo ir mokslo institucijų tinklo, valdymo, karjeros ir finansavimo sistemų pertvarka“ ir 2.4 „Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje“ bei V prioriteto „Saugi valstybė“ kryptis 5.3 „Pilietiškumo ugdymas, pilietinių galių ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimas“ ir 5.4 „Valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas“.

I PRIORITETAS: Darni, atsakinga ir sveika visuomenė

1.1. kryptis. *Skurdo, socialinės atskirties ir pajamų nelygybės mažinimas, užimtumo skatinimas*

Svarbiausi 1.1 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Lėšų, skiriamų meno ar kultūros kūrėjų stipendijoms, didinimas

2020 m. Lietuvos kultūros taryba meno ar kultūros kūrėjų stipendijoms paskirstė 5,1 mln. eurų, įskaitant papildomas lėšas, skirtas įgyvendinant Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą. Stipendijas gavusių kūrėjų skaičius – 2408.

Taip pat Lietuvos kino centras 2020 m. kino kūrėjams paskyrė 85 stipendijas, tam skiriant 206 267 eurų, įskaitant papildomas lėšas, skirtas įgyvendinant Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą.

Šios stipendijos sudarė sąlygas menininkams šį sudėtingą laiką būti produktyviems – kurti naujus kultūros ir meno kūrinius, kurie būtų pristatyti publikai karantinui ir ekstremaliai situacijai pasibaigus.

Pažymėtina, kad siekiant mažinti koronaviruso (COVID-19) sukeltas pasekmes, be stipendijų 799 kūrėjus pasiekė vienkartinės kompensacinės išmokos, skirtos savarankiškai dirbantiems kūrėjams, kuriomis buvo iš dalies kompensuojami muzikos, scenos menų ir kino kūrėjų patirti pajamų praradimai dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo ir šalyje paskelbto karantino (iš viso šiuo tikslu paskirstyta 750 tūkst. eurų).

Menininkų socialinės ir kūrybinės būklės vertinimo tyrimas

2020 m. buvo vykdomas ir šiuo metu baigiamas atlikti menininkų socialinės ir kūrybinės būklės tyrimas, kuriame vertinama esama kūrėjų socialinė ir kūrybinė situacija. Atsižvelgiant į šio tyrimo rezultatus, planuojama 2021 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikti pasiūlymus dėl meno kūrėjų socialinės padėties gerinimo.

II PRIORITETAS: Švietimo, kultūros ir mokslo paslaugų kokybės bei efektyvumo didinimas

2.1. kryptis. *Darnios ir kūrybingos asmenybės ugdymas kultūros, meno ir švietimo priemonėmis, kuriant darnią pilietinę visuomenę ir veiksmingą darbo rinką*

Skatinant aktyvų visuomenės dalyvavimą kultūros ir meno veiklose, siekiant skirti daugiau dėmesio kūrybingos asmenybės ugdymui kultūros ir meno priemonėmis, 2020 m. toliau buvo gerinamos kultūros ir meno paslaugų įvairovei būtinos sąlygos, diegiamos sociokultūrinės naujovės, aktyvinamas tarpsektorinis bendradarbiavimas, skatinamas domėjimasis tautinių mažumų istorija ir kultūra.

2020 m. atlikto Tyrimo⁹ rezultatai parodė, kad *dalyvavimas ir ketinimas dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje 2020 m. lyginant su 2017 m. reikšmingai nesikeitė.* (Detalesnė informacija apie vertinimo kriterijaus „Visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti kultūrinėje meninėje veikloje, dalis“ pasiekimą pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje – žr. 1 pav.).

Svarbiausi 2.1 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Nemokamas muziejų lankymas

2020 m. buvo tęsiamas [Nemokamo muziejų lankymo modelio](#) įgyvendinimas – kiekvieną paskutinį mėnesio sekmadienį visi lankytojai nacionalinių ir respublikinių muziejų, kurių savininko teisės ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, nuolatinėse ekspozicijose darbo valandomis galėjo lankytis nemokamai. Dėl COVID-19 pandemijos nemokamas lankymas buvo organizuotas tik sausį–vasarį ir gegužę–spalį, todėl pastebimi sumažėję lankytojų srautai.

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 20 psl.)

Mokinio kultūros pasas

2020 m. toliau įgyvendintas [Kultūros paso projektas](#). Kultūros paso projektas skirtas visų Lietuvos mokinių kultūros pažinimo įpročiams ugdyti ir jų kultūros patirčiai plėsti, kiekvienam 1–12 klasių mokiniui suteikiant 15 eurų sumą kultūros paslaugoms įsigyti. Šiuo projektu siekiama skatinti kultūrinį mokinių sąmoningumą, ugdyti kūrybingas asmenybes, jų ateities išitraukimo į kultūrinės veiklas įgūdžius ir kompetencijas. Dėl COVID-19 pandemijos naudojimas kultūros paso paslaugomis buvo apribotas.

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 18 psl.)

Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimas

Kultūros ministro 2020 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. IV-198 patvirtintas Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo 2020–2022 metų veiksmų planas, kuris numato konkrečius Tautinių mažumų istorijos Lietuvoje reprezentavimo koncepcijos, patvirtintos Kultūros ministro 2019 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. IV-610, įgyvendinimo veiksmus 2020–2022 metams, skirtus skatinti visuomenę kurti ir dalyvauti, pristatant Lietuvos tautinių mažumų istoriją, kultūrą, kalbą ir tradicijas, stiprinti kultūrų raiškos įvairovę visais (nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu) lygiais, stiprinti ir plėtoti tarpinstitucinį, valstybinio, savivaldybių bei nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimą ir iniciatyvas pristatant tautinių mažumų istoriją, kultūrinį paveldą.

2.3. kryptis. *Kultūros, švietimo ir mokslo institucijų tinklo, valdymo, karjeros ir finansavimo sistemų pertvarka*

Siekiant gerinti kultūros paslaugų kokybę, prieinamumą ir dalyvavimo kultūroje sąlygas, svarbu įtvirtinti strateginį kultūros vaidmenį valstybės politikoje, tobulinti Lietuvos kultūros politikos įgyvendinimą ir administravimą, įrodymais grįstą valdymą kultūros srityje bei užtikrinti tvarias finansavimo sąlygas.

⁹ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m., pakartotinai – 2017 m. ir 2020 m.

2020 m. atlikto Tyrimo¹⁰ rezultatai parodė, kad bendrai **santykis tarp vertinančių, kad kokybė pagerėjo arba nepakito, ir vertinančių, kad ji pablogėjo, siekia 70,6 proc.** Kultūros paslaugų kokybės vertinimas šiek tiek mažėjo, nors ir išlieka aukštas, tai gali liudyti apie kultūrinio gyvenimo Lietuvoje nusistovėjimą ir esant aukštam kultūros paslaugų prieinamumui išugdytą vartotojų reiklumą gaunamoms paslaugoms. (Detalesnė informacija apie vertinimo kriterijaus „Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų kokybe“ pasiekimą pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje – žr. 4 pav.).

Svarbiausi 2.3 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Strateginio kultūros vaidmens valstybės politikoje stiprinimas

Strateginiai kultūros politikos prioritetai įtvirtinti svarbiausiuose šalies strateginiuose dokumentuose. (Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 24 psl.).

Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas

Lietuvos Respublikos Seimui 2020 m. buvo pateiktas parengtas Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas. Įstatymo projektu siekiama sukurti horizontalų kultūros srities teisinio reguliavimo mechanizmą, nustatant tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje tikslus ir bendradarbiavimą vykdančius subjektus, apibrėžiant nevyriausybinių organizacijų vaidmenį kultūros politikoje. 2020 m. Seimo pavasario sesijoje projektui buvo pritarta po pateikimo, o 2021 m. sausio mėn. projektas grąžintas tobulinti. Įvertinus Seimo kanceliarijos Teisės departamento pastabas, kitų suinteresuotų institucijų, įstaigų bei asmenų pastabas ir pasiūlymus, patikslintą projektą planuojama pateikti Seimui 2022 m. Seimo pavasario sesijoje.

Kultūros ir meno įstaigų sistemos Lietuvoje ir tarpusavio sąsajų įgyvendinimo planas

Kultūros ministro 2020 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. IV-1366 patvirtintas Kultūros ir meno įstaigų sistemos Lietuvoje ir tarpusavio sąsajų įgyvendinimo planas.

Tvarių finansavimo sąlygų užtikrinimas

Nevertinant 2020 m. papildomai skirtų lėšų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti (kultūros sričiai iš viso buvo skirta per 80 mln., iš jų daugiau nei 58 mln. – Kultūros ministerijai), valstybės biudžeto asignavimai, skiriami Kultūros ministerijai, 2020 m. didėjo 6 mln. eurų, lyginant su 2019 m. (2018 m. – 168 mln., 2019 m. – 208 mln., 2020 m. – 214 mln.). Tačiau verta pažymėti, kad didžiaja dalimi finansavimas didėjo dėl pastaraisiais metais skirtų didesnių ES lėšų apimčių, kurias buvo planuota panaudoti išibėgėjant kultūros infrastruktūros modernizavimo ir paveldo aktualizavimo projektų įgyvendinimui. Kultūros ministerijos 2020 m. biudžetas didėjo ir dėl skirto tikslinio finansavimo siekiant didinti kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokestį. Kartu su kitomis taikomomis kompleksinėmis finansinėmis priemonėmis, šios papildomos lėšos sudarė sąlygas kultūros darbuotojų atlyginimams augti 13 proc. Nors 2019 m., taip pat ir 2020 m., buvo skirti papildomi valstybės biudžeto asignavimai kultūros ir meno darbuotojų atlyginimams didinti, tačiau skiriamo lėšos yra sąlyginai mažos, o nepakankamas kultūros darbuotojų darbo užmokestis išlieka vienu didžiausių iššūkių.

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 5 ir 23–24 psl.).

(Informacija apie vertinimo kriterijaus „BVP lėšos, skiriamos kultūrai“ pasiekimą pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje – žr. 5 pav.).

Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas

Kultūros ministro 2020 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. IV-284 buvo patvirtinta Kultūros sektoriaus darbuotojų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo programa, kurios tikslas – sukurti tvarią kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemą, orientuotą į kultūros paslaugų kokybinius pokyčius ir užtikrinančią vienodas galimybes viso viešojo kultūros sektoriaus darbuotojams tobulinti savo kvalifikaciją.

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 25 psl.).

¹⁰ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m., pakartotinai – 2017 m. ir 2020 m.

2.4. kryptis. Kultūros paslaugų prieinamumo didinimas visoje Lietuvoje

Siekiant gerinti kultūros paslaugų kokybę ir didinti jų prieinamumą regionuose ir socialiai pažeidžiamoms grupėms, daug dėmesio skiriama kultūros paslaugų mobilumui, naujų kultūrinės veiklos iniciatyvų, įtraukiančių vietas bendruomenes ir atliepiančių vietinių gyventojų poreikius kūrimui, kultūros infrastruktūros modernizavimui.

Ekstremaliosios situacijos COVID-19 pandemijos laikotarpiu laikantis visų saugumo reikalavimų buvo užtikrintas kultūros įstaigų teikiamų paslaugų prieinamumas: buvo tęsiamas kultūros paslaugų teikimas nuotoliniu būdu ir plačiai naudojami įtraukūs virtualūs renginiai, edukacijos, paskaitos, spektaklių ir koncertų transliacijos ir kitos lankytojams skirtos kultūros turinio sklaidos priemonės, užtikrinta prieiga prie elektroninių knygų ir kitų informacijos išteklių, tobulintos virtualios kultūros įstaigų paslaugos, nauju skaitmeniniu turiniu pildyti skaitmeninių išteklių portalai bendradarbiaujant su kitais sektoriais, jau suskaitmenintų išteklių pagrindu sukurti nauji e-produktai ir e-paslaugos.

2020 m. atlikto Tyrimo¹¹ rezultatai atskleidė, kad **nors vieną kultūros produktą gyvai ar virtualiai vartoja visi Lietuvos gyventojai (99,4 proc.)** (detalesnė informacija apie vertinimo kriterijaus „Kultūros produkcijos / paslaugų vartojimo lygis“ pasiekimą pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje – žr. 2 pav.). Taip pat šio Tyrimo rezultatai parodė, kad **kultūros prieinamumas gyventojams 2020 m. siekė 69,4 proc.** (detalesnė informacija apie vertinimo kriterijaus „Gyventojų pasitenkinimas kultūros paslaugų prieinamumu“ pasiekimą pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje – žr. 3 pav.).

Svarbiausi 2.4 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Lietuvos kultūros infrastruktūros modernizavimas

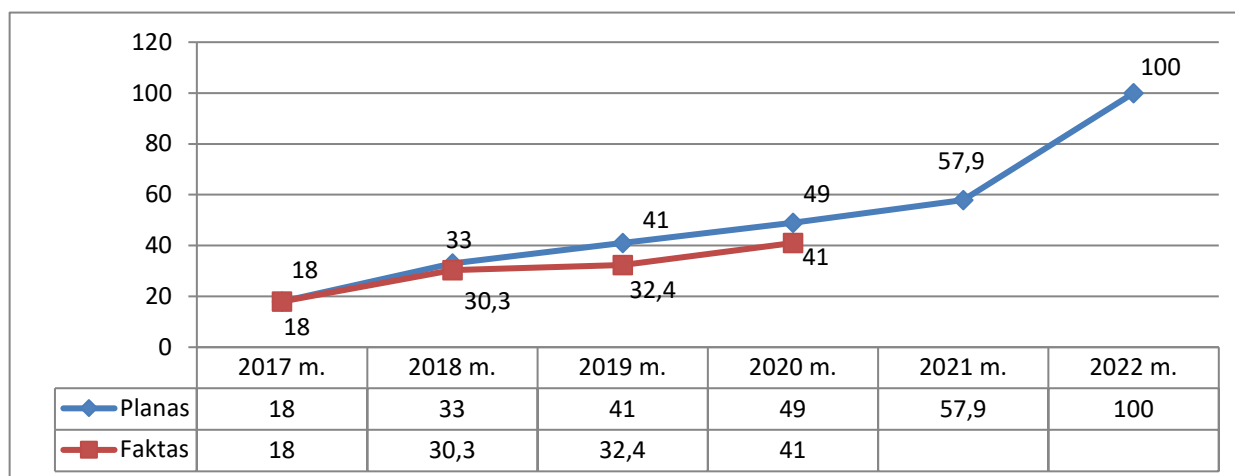
Modernizuodami Lietuvos kultūros paslaugų infrastruktūrą (renovuojant ir aktualizuojant kultūros įstaigas), siekiame gerinti kultūros paslaugų kokybę, prieinamumą ir dalyvavimo kultūroje sąlygas.

Nuo 2017 m. iš viso valstybės biudžeto lėšomis įgyvendintas / užbaigtas 101 investicijų projektas, juose investuota 275,78 mln. eurų (nuo projektų įgyvendinimo pradžios).

Nuo 2017 m. iš viso 2014–2020 m. laikotarpio ES lėšomis įgyvendinti 47 projektai, juose investuota 14,86 mln. eurų ES lėšų (be valstybės ir savivaldybių biudžetų dedamosios).

Stebint Valstybės investicijų programos ir kitų programų lėšomis sukurtos ir / arba atnaujintos kultūros infrastruktūros pokyčius ir tendencijas, siekiama įvertinti lėšų poreikį, priimti savalaikius sprendimus dėl lėšų perskirstymo tarp kultūros investicijų projektų, investicijas nukreipti ten, kur jos sukuria maksimalią naudą visuomenei. Pasiiekta faktinė vertinimo kriterijaus reikšmė mažesnė nei buvo planuota dėl vėluojančių ES lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo.

6 pav. Sukurtos ir / arba renovuotos kultūros infrastruktūros dalis nuo renovuotinių kultūros infrastruktūros objektų, įtrauktų į Kultūros ministerijos finansuojamas programas, kaupiamieji proc.

Duomenų šaltinis – Kultūros ministerijos administraciniai duomenys

¹¹ Tyrimas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2014 m., pakartotinai – 2017 m. ir 2020 m.

Kultūros infrastruktūros modernizavimas regionuose, taikant kompleksinį finansavimą

Kultūros infrastruktūros modernizavimas yra būtina sąlyga, siekiant gerinti kultūros paslaugų kokybę ir užtikrinti tinkamą jų prieinamumą. Tiek valstybės, tiek savivaldybių kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimas nuo 2016 m. vykdomas ES ir Valstybės investicijų programos lėšomis.

Bendromis Valstybės investicijų programos ir ES lėšomis iki 2020 m. pabaigos įgyvendinta 10 iš 15 kultūros infrastruktūros modernizavimo projektų regionuose. Projektų (15) vykdytojams jau išmokėta 17,5 mln. eurų, kas sudaro 93,1 proc. bendros jų vertės. Šiuo metu vykdomi 5 tęstiniai kultūros infrastruktūros modernizavimo projektai bus įgyvendinti iki 2021 m. II ketv. pabaigos. Kompleksinėmis investicijomis bus užbaigti arba tęsiami modernizavimo darbai tiek, kad infrastruktūra būtų tinkama naudojimui. Iš viso kompleksinėmis investicijomis į infrastruktūrą regionuose bus investuota apie 18,8 mln. eurų, iš jų 7,2 mln. eurų sudarys ES lėšos, 8,4 mln. eurų Valstybės investicijų programos ir 3,2 mln. eurų savivaldybių biudžetų lėšos.

Kultūros paveldo infrastruktūros aktualizavimas, pritaikant visuomenės reikmėms

Kultūros paveldo srities infrastruktūros aktualizavimo projektai vykdomi valstybinio planavimo, regioninio planavimo, konkursinėje bei finansų inžinerijos finansavimo priemonių apimtyje.

Iki 2020 m. pabaigos buvo įgyvendinti 27 kultūros paveldo aktualizavimo projektai, finansuojami ES lėšomis (jiems išmokėta 9,6 mln. eurų) – 3 valstybinio planavimo, 19 regioninio planavimo ir 5 konkursinėje priemonėse. Tęstinius projektus planuojama baigti 2023 m.

Projektų (88) vykdytojams jau išmokėta 47,51 mln. eurų, kas sudaro 52 proc. Kultūros ministerijos valdomų asignavimų Veiksmų programos 5 prioritete.

Įgyvendinant kultūros paveldo finansų inžinerijos finansavimo priemonę „Viešojo ir privataus kultūros paveldo pritaikymas visuomenės poreikiams“ pasirašytos 5 paskolų sutartys. Iki 2020 m. pabaigos galutiniams naudoms gavėjams buvo išmokėta 1,4 mln. eurų KPF ES lėšų.

Kultūros informacinių išteklių (įskaitant skaitmenines paslaugas) plėtra

2020 m. tęstas nuo 2018 m. vykdomas 7 skaitmeninto kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo projektų įgyvendinimas ES lėšomis Lietuvos skaitmeninės darbotvarkės apimtyje. Projektai apima kultūros sektoriaus valstybės informacinių sistemų modernizavimo darbus, siekiant spartinti skaitmeninimo procesus ir sudaryti sąlygas naujų e-paslaugų ir e-produktų plėtrai. Projektų pabaiga – 2021 m.

Kultūros paslaugų analizė

2020 m. programos „Kurk Lietuvoje“ apimtyje buvo atlikta erdvinė kultūros paslaugų analizė ir nustatyti kultūros paslaugų prieinamumo rodikliai, kurie įtraukti į 2021–2030 m. nacionalinį pažangos planą kartu su siekiamomis reikšmėmis. Analizės tikslas – tiksliai ir objektyviai įvertinti dabartinę kultūros paslaugų situaciją Lietuvoje, erdviškai nustatyti kultūros paslaugų prieinamumą ir regioninius netolygumus. Analizė buvo vykdoma įvertinant konkrečios teritorijos kultūros paslaugų ir lankytojų skaičių, kultūros paslaugas ir jų įvairovę pagal visus keturis kultūros paslaugų lygmenis (būtino, dažno, vidutinio ir reto poreikio). Jos išvados ir pateiktos rekomendacijos bus panaudojamos planuojant ir įgyvendinant kultūros paslaugų prieinamumo teritorinių netolygumų mažinimo ir kokybiškų, įvairių raiškos formų kultūros paslaugų prieinamumo regionuose didinimo veiksmus.

Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcija

Kultūros ministro 2020 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ĮV-735 patvirtinta Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcija (toliau – Koncepcija). Koncepcija pateikia esamos situacijos analizę, nustato kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo sistemos principus, tikslą, uždavinius ir laukiamus rezultatus. Įgyvendinant Koncepcijos nuostatas Kultūros ministro 2020 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-1374 patvirtintas Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metais veiksmų planas.

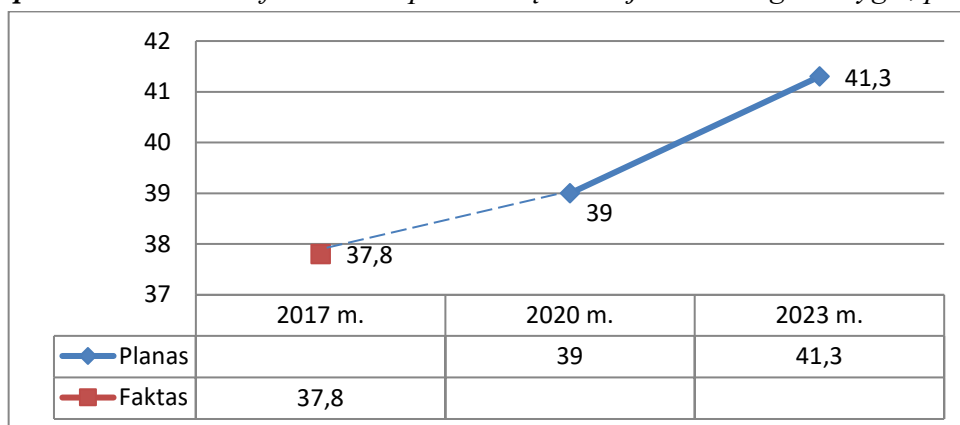
(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 21 psl.)

V PRIORITETAS: Pilietiškumo ugdymas, pilietinių galių ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimas

5.3. kryptis. *Pilietiškumo ugdymas, pilietinių galių ir žmogaus teisių apsaugos stiprinimas*

Tvirtos visuomenės svarbus požymis yra gebėjimas kritiškai mąstyti, vertinti gaunamą informaciją bei atsakingai formuluoti ir įvairiomis priemonėmis, tarp jų meninės ir kultūrinės raiškos priemonėmis, išreikšti savo pilietinę poziciją.

7 pav. Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis, proc.

Duomenų šaltinis – 2017 m. atliktas Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimas¹²

Svarbiausi 5.3 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinė sistema

Siekiant didinti žiniasklaidos nuosavybės santykių ir interesų deklaravimo skaidrumą ir viešumą, 2020 m. buvo tęsiamas Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos (VIRSIS) kūrimas ir diegimas. Atsižvelgiant į VIRSIS diegėjo įgyvendintus rezultatus, planuojama VIRSIS pradžia – 2021 m. II ketvirtis.

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 17 psl.)

Pagal 5.3 kryptį buvo įgyvendinamas **Strateginių projektų portfelio projektas 5.3.2 „Visuomenės atsparumo informacinėms grėsmėms kultūros srityse sistemos sukūrimas“** – Strateginės visuomenės informavimo politikos kryptys, visuomenės informacinio atsparumo koordinavimas, Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų informacinės sistemos sukūrimas kaip veiklos yra sudėtinės šio projekto dalys.

5.4. kryptis. *Valstybės interesų įgyvendinimo tarptautinėje bendruomenėje užtikrinimas*

Svarbiausi 5.4 krypties apimtyje 2020 m. atlikti darbai:

Tautinių mažumų įstatymo projektas

Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudaryta ekspertinė darbo grupė, į kurią buvo įtraukti institucijų, Tautinių bendrijų tarybos, žmogaus teisių srityje veikiančių ir tautinių mažumų nevyriausybinių organizacijų atstovai, rengė Tautinių mažumų įstatymo (toliau – TMĮ) projektą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. sausio 25 d. pavedimu TMĮ projektą Vyriausybei pateikti pavesta Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

¹² Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo lygio nustatymo tyrimas atliekamas kas trejus metus, pirmą kartą atliktas 2017 m. Neįvykus viešųjų pirkimų procedūroms, tyrimo atlikimas nusikėlė į 2021 m., atitinkamai faktinės 2020 m. bei patikslintos prognozuojamos 2023 m. reikšmės paaiškės 2021 m. I pusėje.

UNESCO Pasaulio paveldo statuso siekimas Kauno modernizmo architektūrai

2021 m. sausio mėn. UNESCO Pasaulio paveldo centrui pateikta nominacinė paraiška „Modernusis Kaunas: Optimizmo architektūra, 1919–1939 m.“ (angl. Modernist Kaunas: Architecture of Optimism, 1919–1939).

(Detalesnė informacija pateikta ataskaitos I skyriaus 2 skirsnyje, 15 psl.)

Kultūros ministras

Simonas Kairys